

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ
ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ
КЛАСНОГО КЕРІВНИКА**

Автор – упорядник:

Бабіна Тетяна Володимирівна, вчитель хімії та біології Червонівського НВК,
спеціаліст вищої категорії

Бабін Олександр Іванович, вчитель історії Червонознаменівської
загальноосвітньої школи I – III ступенів, спеціаліст вищої категорії

Зміст анотації:

Робота розкриває виховне значення напрямків виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів на основі національних та загальнолюдських цінностей. Збірник містить інформацію щодо організації та проведення виховної роботи в школі.

Зміст ЗМІСТ

Вступ.....	4
Виховна діяльність класного керівника.....	6
Виховуємо ціннісне ставлення до природи та мистецтва.....	8
Проект «Мистецтво – це Природа плюс Людина».....	13
• Фрагмен презентації проекту «Мистецтво – це Природа плюс Людина» (Світ полотен Катерини Білокур).....	15
• Фрагмен презентації проекту «Мистецтво – це Природа плюс Людина»(Природа в творчості І.І.Левітана).....	14
• Фрагмен презентації проекту «Мистецтво – це Природа плюс Людина»(Чарівний світ полотен Шелудько Леоніда Миколайовича)...	24
Формування мотивації особистості на здоровий спосіб життя та ціннісного ставлення до себе.....	27
• Прект «Здорова дитина – здорова Україна».....	30
• Класна година «Скажемо курінню – Ні!».....	40
• Година спілкування «Екологічний бумеранг».....	43
Формування ціннісного ставлення особистості до суспільства і держави.....	56
• Виховний захід «У жорнах репресій».....	61
• Загальношкільна лінійка «Чорнобиль – трава гірка».....	68
Висновок.....	75
Список використаних джерел.....	76
Додатки	77

Вступ

Українська освіта ХХІ століття стоїть перед необхідністю кардинальних змін у структурі, змісті та сучасних технологіях навчання.

На сучасному етапі розвитку суспільства, яке характеризується незвичайною рухомістю та мінливістю, одним із завдань є формування особистості, виховання її наукового світосприйняття, творчих здібностей, що забезпечує її життєву та соціальну компетентність.

Розбудова Української держави ставить на порядок денний надзвичайно важливе і невідкладне завдання – виховання нового покоління, здатного не тільки досягнути загально – людський зміст сутності існування людини, а й творчо вирішувати його згідно з духом свого часу.

У наші дні проблема організації виховного процесу набула особливої актуальності й гостроти через ряд обставин. Перша пов'язана з усвідомленням найвищої цінності, якою є Людина і її життя. Друга зумовлена тим, що сучасне покоління живе на зламі епох, зміна яких пов'язана з динамічними процесами у певних структурах життя, і розвивається двома шляхами: відтворення застарілих форм життя, що чинять опір змінам, і формування нових цивілізованих засад життєдіяльності.

Основою сучасного виховного процесу є людина як найвища цінність. Провідною тенденцією виховання стає формування системи ціннісного ставлення особистості до соціального і природного довкілля та самої себе. Набирає сили тенденція гармонійного поєднання інтересів учасників виховного процесу: вихованця, котрий прагне до вільного саморозвитку і збереження своєї індивідуальності; суспільства, зусилля якого спрямовуються на всебічний розвиток особистості; держави, зацікавленої у тому, щоб діти зростали громадянами-патріотами, здатними забезпечити країні гідне місце у цивілізованому світі.

Нині значно розвинулись громадянські цінності виховання, освітні заклади стали відкритими для батьків, громадських організацій. Розширюється кількість суб'єктів виховного впливу, узгоджуються їхні дії. Поряд з ознаками позитивних змін у вихованні особистості загострилися і певні протиріччя, що спричинило виникнення нових суттєвих проблем.

Відсутність у частини молоді навичок конструктивного спілкування, загальних принципів розуміння сутності найпростіших соціальних процесів і явищ призводить до конфліктів, стресових ситуацій, неадекватної соціальної поведінки. Як наслідок — «втеча молоді від реальної дійсності» в алкоголізм, наркоманію, віртуальне комп'ютерне середовище (1).

Завдання сучасної школи полягає у вихованні уміння емоційно відгукуватися на прекрасне, любити і цінити його, робити життя людини більш змістовним, яскравим і багатим. Людина, яка чуйна до істинно прекрасного, активно бореться з усім, що суперечить естетичним принципам та вимогам, досліджує необхідність будувати життя «по законам краси».

Батько льотчика – космонавта Г.Титова говорив, що інженер, який не розуміє мистецтва, - поганий інженер; конструктор, який не уміє мріяти, - не конструктор; вчений, який не відчуває музики і не розуміє чарівності поезії, просто людина, яка себе обікрала. Ким би ти не був, життя твоє повинно бути духовно багатим, ти повинен бачити прекрасне та милуватися ним.

В умовах суспільства, відродження національної культури, будівництва національної школи зростає роль і значення естетичного та екологічного виховання, як спроби формування духовного світу, морально – естетичних та екологічних ідеалів підростаючого покоління.

Тому важливим завданням виховання є становлення і формування особистості, її життєвої та соціальної компетентності.

Виховна діяльність класного керівника

У Положенні про середню загальноосвітню школу України зазначено, що повсякденне керівництво навчально-виховною роботою в класі здійснює класний керівник, призначений адміністрацією школи з числа вчителів, що викладають у цьому класі. На нього покладається розв'язання таких завдань: виховання в учнів культури поведінки, формування в них високих моральних якостей; забезпечення єдності педагогічних вимог з боку сім'ї і школи; організація в разі потреби допомоги учням (навчальної, матеріальної, моральної); проведення заходів, які передбачають зміцнення здоров'я учнів; організація суспільно корисної праці учнів, ведення документації класу; будівництва взаємин з учнями та їхніми батьками на демократичних засадах, співробітництві, сприяння розвитку самоврядування учнів.

Класний керівник виконує діагностичну, організаторську, виховну, координаційну, стимулюючу функції. Тому він повинен:

- володіти особливостями дітей, їх інтересами, нахилами, потребами, рівнем вихованості, та іншим, що дає змогу скласти цілеспрямований і дієвий план виховної роботи, організувати результативний щоденний виховний вплив на учнівський колектив загалом і на кожного учня зокрема;

- уміти залучати колектив класу до різних видів виховної діяльності: пізнавальної, що збагачує уявлення учнів про навколишню дійсність; суспільно корисної, спрямованої на загальну користь і благо; ціннісно-орієнтаційної, яка розкриває учням духовні та матеріальні соціальне значущі цінності й орієнтує на них їх поведінку; художньо-творчої, що дає учням можливість реалізувати індивідуальні творчі задатки та здібності; вільного спілкування, організації дозвілля учнів, що взаємозбагачує їх;

- складати план виховної роботи з урахуванням загального змісту й методики виховання учнів, що передбачає підготовку і проведення запланованих виховних заходів, які є дієвим засобом формування в учнів соціально цінних мотивів поведінки, здорових інтересів, духовних потреб, почуттів, позитивних моральних, правових, трудових, естетичних та інших якостей.

Кожен класний керівник повинен продумати, як залучити якомога більше членів дитячого колективу до підготовки і проведення виховного заходу, знайти кожному конкретну справу, бо лише за таких умов це стане справою самих учнів, за яку вони вболіватимуть, до якої ставитимуться з почуттям відповідальності.

Щоб виховний захід був ефективним і його ідеї усвідомили учні, важливо вловити, відчутти, визначити ступінь їх підготовленості до сприйняття пропонованих їм моральних, правових, естетичних та інших норм, положень, понять. Захід повинен мати свою структуру, яка залежить від методу або форми його проведення. Важливий структурний елемент такого заходу — підготовчий етап, на якому розподіляють обов'язки між учнями з урахуванням їх

можливостей, детально продумують програму виховного заходу в межах відведеного для нього часу, підбирають необхідну літературу й наочне оформлення, контролюють підготовленість учнів до виконання доручених завдань.

Зміст виховного заходу має бути доступним для відповідної вікової категорії учнів, сприяти досягненню конкретної мети, нести у собі нову для вихованців інформацію, особливо це стосується традиційних виховних заходів, які проводять щороку (відзначення Дня Матері, Дня учителя, 8 Березня та ін.).

- умієспрямовувати педагогів, батьків і представників громадськості на позитивні результати у вихованні учнів. Вивчає особливості навчально-виховної роботи вчителів, ознайомлюється з їхніми вимогами та стосунками з учнями, обмінюється думками щодо поведінки окремих учнів, методів впливу на них.

Успіх виховної діяльності класного керівника залежить від того, наскільки тісно він співпрацює з батьками, може забезпечити єдність шкільного та сімейного виховання;

- уміє заохочувати учнів до наступних корисних дій і вчинків.

Робота класного керівника потребує високого рівня культури й належної психолого-педагогічної підготовки. Тому він має бути високоморальною особистістю, чесним, справедливим, порядним у всіх своїх помислах і вчинках. Він має добре знати своїх вихованців, розуміти їх духовний світ і душевний стан, жити їхніми радіощами і смутками, бути делікатним і тактовним у стосунках з ними, любити їх і водночас бути вимогливим до них і до себе.

Успішна діяльність класного керівника можлива лише за умови чіткого планування виховної роботи в класі, яке допомагає визначити цілісну виховну систему. План роботи класного керівника — це обґрунтоване проектування становлення і розвитку колективу учнів класу і кожного вихованця зокрема. Він складається з таких структурних елементів: характеристики класу, завдань виховання, системи виховної діяльності.

Планування виховної діяльності потребує від класного керівника передусім аналізу стану справ в учнівському колективі, ознайомлення з передовим досвідом і рекомендаціями психолого-педагогічної науки. На основі аналізу складають характеристику класу, в якій відображають стан рівня вихованості колективу і окремих учнів, ступінь згуртованості колективу, дієвість громадської думки в ньому, стиль взаємин між членами учнівського самоврядування і рядовими членами колективу, рівень знань учнів, відхилення від норм поведінки окремих учнів та їх причини й інші особливості. Така характеристика дає можливість намітити конкретні завдання виховної роботи з класом.

Виховуємо ціннісне ставлення до природи та мистецтва

Сільська школа, яка була і залишається культурним центром села, повинна позитивно впливати на естетично – екологічне виховання сільського населення. Телебачення, преса, художня література, та Інтернет – все це стало в однаковій мірі доступним як для населення міста, так і села.

Але такі важливі осередки культури, як театри, музеї, картинні галереї, як правило, розташовані у містах і не можуть достатньо впливати на формування естетичних смаків жителів села, що в деякій мірі може компенсувати сільська школа. Різноманітні читацькі конференції, лекції, бесіди про мистецтво, участь вчителів та учнів в підготовці сільських свят. Всі ці та інші форми робити сприятливо впливають на формування особистості. В кожній школі є учні які гарно малюють і беруть участь в різних шкільних та районних конкурсах. Тому можна влаштувати виставки робіт.

Завданням вчителів природничого та художньо естетичних напрямків (перш за все вчителів біології, екології, художньої культури та образотворчого мистецтва) є формування екологічного світогляду учнів на основі художньо практичної діяльності.

Могутнім джерелом естетичного виховання є все живе. Казково багата і красива природа нашої країни. Велике значення природи відмічали педагоги, художники та письменники. Вона сприяє розвитку естетичних почуттів, спостережливості, уявлень. Хто по справжньому любить її, як правило доброзичливий по відношенню до людей.

Сучасний зміст виховання дітей та учнівської молоді в Україні — це науково обґрунтована система загальнокультурних і громадянських цінностей та відповідна сукупність соціально значущих якостей особистості, що характеризують її ставлення до суспільства і держави, інших людей, праці, природи, мистецтва, самої себе. Ми поєднали два ставлення, які мають на меті:

ціннісне ставлення до природи формується у процесі екологічного виховання і виявляється у таких ознаках: усвідомленні функцій природи в житті людини та її самоцінності; почутті особистої причетності до збереження природних багатств, відповідальності за них; здатності особистості гармонійно співіснувати з природою; поводитися компетентно, екологічно безпечно; критичній оцінці споживацько-утилітарного ставлення до природи, яке призводить до порушення природної рівноваги, появи екологічної кризи; вмінні протистояти проявам такого ставлення доступними способами; активній участі у практичних природоохоронних заходах: здійсненні природоохоронної діяльності з власної ініціативи; посиленому екологічному просвітництві. Ціннісне ставлення до природи і сформована на його основі екологічна культура є обов'язковою умовою сталого розвитку суспільства, узгодження економічних, екологічних і соціальних чинників розвитку;

ціннісне ставлення до мистецтва формується у процесі естетичного виховання і виявляється у відповідній ерудиції, широкому спектрі естетичних почуттів, діях і вчинках, пов'язаних з мистецтвом. Особистість, якій властиве це

ставлення, володіє системою елементарних мистецьких знань, адекватно сприймає художні твори, здатна збагнути та виразити власне ставлення до мистецтва, прагне та вміє здійснювати творчу діяльність у мистецькій сфері.

Естетичне виховання спрямоване на розвиток у зростаючої особистості широкого спектра почуттів—здатності збагнути та виразити власне ставлення до мистецтва. Важливим є сприймання об'єктів довкілля як естетичної цінності, ерудиція у галузі мистецтва (володіння системою елементарних мистецьких знань, понять, термінів, адекватне сприйняття художніх творів, творча діяльність в мистецькій сфері), власний погляд на світ, здатність радіти за інших як ознака духовної зрілості.

Але разом з тим не можна забувати, що природа – тільки джерело прекрасного. Учні можуть проявляти байдужість до її краси і навіть – більш того – безжалісно знищувати її, якщо дорослі не допоможуть їм зрозуміти і відчути всю чарівність та красу рідного краю. Виховання у дітей естетичної чуйності до природи, глибокого розуміння її краси – складна задача, яка може вирішитися тільки за допомогою різних засобів та методів.

Найважливішими з них являються ті, які засновані на безпосередньому спілкуванні учнів з усім живим (прогулянки, туристичні походи, різноманітні екскурсії, що включають збір гербаріїв та колекцій, спостереження тощо). А з метою глибокого розуміння краси природи корисно проводити бесіди, організовувати фотовиставки, обговорення книг, знайомство з творчістю художників, чії картини відображають красу і велич нашої Землі.

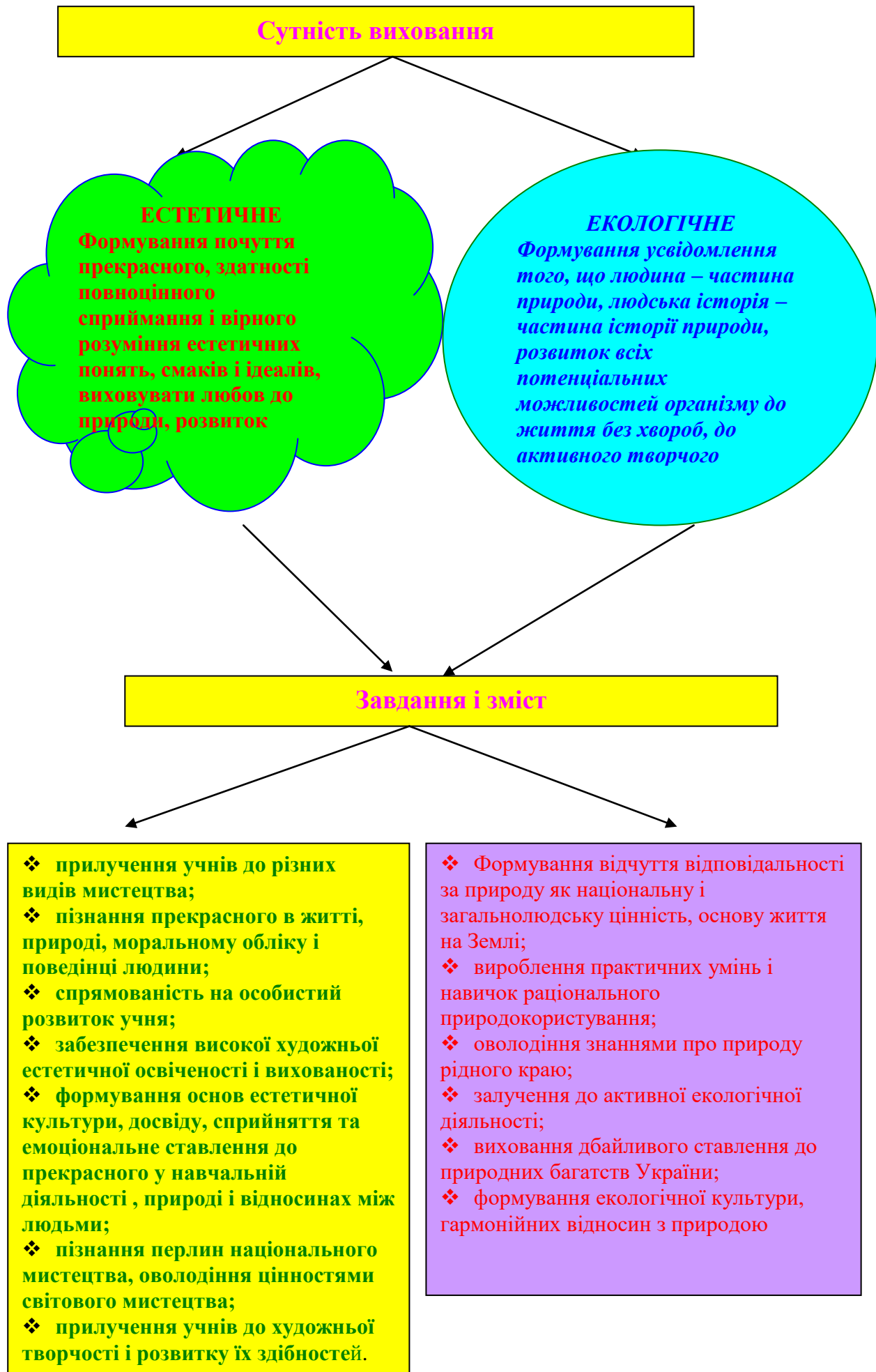
Естетичне та екологічне виховання передбачає не тільки розуміння її краси, але й активну участь в перетворенні та охороні природних багатств .

Тому я вважаю, що екологічне і естетичне виховання обов'язково повинні крокувати поруч. А вчителі природничого та естетичного циклів мати тісні міжпредметні зв'язки.

Основою навчання й виховання дитини як творчої, гуманістичної особистості є багатогранність, альтернативність системи цінностей: моральних, естетичних, суспільно – політичних та інших ідей, які стануть ідеалом і будуть слугувати базою вибору і конструювання свого життєвого ідеалу. Культура життєтворчості передбачає свідоме й цілеспрямоване ставлення до головних питань, характерних для кожного з етапів життєвого шляху особистості. Життєтворчість відбувається тоді, коли творча продуктивність людини здійснюється за рахунок знання мистецтва, знайомства з науками, з досвіду власного життя, свого життєвого процесу.

«Я під цілями виховання розумію програму людської особи, - підкреслював Антон Макаренко, - програму людського характеру, причому в поняття характеру я вкладаю весь зміст особистості, тобто і характер зовнішніх проявів, і внутрішньої переконаності, і політичне виховання, знання, геть усю картину людської особи, до якої ми повинні прагнути»[4].

Розглянемо сутність естетичного та екологічного виховання визначимо, що ж спільного у цих напрямках виховання[2].

Форми і види діяльності

- ❖ Малі академії народних мистецтв і ремесел;
- ❖ творчі об'єднання
- ❖ гуртки, клуби, секції, студії;
- ❖ колективні творчі справи;
- ❖ ранки, свята, вечори, літературні читання тощо;
- ❖ виставки, конкурси, турніри, аукціони, спектаклі;
- ❖ колекціонування листівок, репродукцій, значків, марок тощо;
- ❖ лекції, вистави, фольклорні експедиції, охорона й відродження пам'яток музеєвих заповідників, парків

- ❖ Навчальні курси „Природознавство”, „Валеологія”, „Охорона здоров'я”, „Довкілля” та інші;
- ❖ екскурсій спостереження за природою, бесіди, виставки – конкурси, ігри, вікторини, експедиції, випуск газет, стіннівок, екологічні лото, КВК;
- ❖ робота шкільних екологічних музеїв і кімнат, учнівських клубів;
- ❖ прес - конференції, наукові читачькі конференції, рольові ігри, фотовиставки;
- ❖ зустрічі з вченими, поетами, художниками, майстрами декоративно – прикладного мистецтва тощо.

Якщо провести порівняння сутності екологічного та естетичного виховання, то можна помітити, що вони передбачають розвиток цілого комплексу взаємозалежних між собою задач і компонентів.

Естетичне та екологічне виховання не може реалізуватися ізольовано, бути відірваним від навчального процесу та один від одного, воно є не тільки невід'ємною частиною формування особистості, але й виступає його кінцевою метою. Можна не стати видатним вченим, письменником чи художником, але людиною бути обов'язково. Воно здійснюється на уроках в процесі опанування предметів не тільки естетичного та гуманітарного циклів але й під час вивчення навчальних дисциплін фізико – математичного напрямку та в процесі діяльності різноманітних художніх гуртків.

Зв'язок між екологічним та естетичним вихованням на мою думку слід починати ще з дитячого садочка, бо саме він є ланкою багатоступеневої системи навчання. Адже саме в цьому віці дитині все цікаво, вона починає ставити безліч запитань, на які обов'язково потрібно дати зрозумілу відповідь. Тому вихователь має можливість прививати любов до природи та її незрівнянної краси на самому примітивному рівні (вивчення форм, кольорів тощо), використовуючи для цього різноманітний природний матеріал.

Можна сказати, що важко поєднати естетику та екологію. Але на мою думку, для поєднання цих напрямків виховання можна використати одну із інноваційних технологій – це метод проектів. Ця технологія може використовуватися як в урочний час, так і в позаурочній діяльності.

Проект «Мистецтво – це Природа плюс Людина»

Керівники проекту:

- ❖ заступник директора з виховної роботи;
- ❖ класні керівники

Учасники проекту:

- ❖ вчителі біології та образотворчого мистецтва;
- ❖ учні 8 – 10 класів.

Тип проекту – пошуково – творчий.

I. Актуальність

Вчителів давно цікавить питання виховання екологічної культури на основі естетичної. Наші діти – це майбутнє України. А чи буде майбутнє якщо ми далі на такому рівні будемо відноситися до оточуючого середовища. Школа закладає основи працелюбності моральності, толерантності, любові до природи, естетичної культури.

Нажаль, у наш час стрімкого розвитку науки і техніки, комп'ютеризації спостерігаємо багато недоліків у формуванні цих якостей не тільки в учнів старших класів, а й у молодших школярів.

Тому знайомство з творчістю художників дасть можливість пов'язати екологічне та естетичне виховання. А діти навчатися вбачати в природі неповторну красу і може зрозуміють, що її потрібно оберігати, бо без неї життя неможливе.

II. Мета й завдання проекту

Знайомство з видатними художниками сучасності та минулого. Прививати любов до мистецтва, до його загадкової краси, яка безпосередньо пов'язана з красою природи рідного краю. Формувати поняття „Мистецтво – це Природа плюс Людина”.

- ❖ Вдосконалювати практичні вміння учасників проекту;
- ❖ дослідити життєвий і творчий шлях видатного художника;
- ❖ формувати в учнів екологічну та естетичну культуру;
- ❖ розвивати почуття відповідальності;
- ❖ розвивати пізнавальні та творчі здібності учасників проекту;
- ❖ розвивати життєві компетенції;
- ❖ навчити будувати промову, виступати перед аудиторією, коротко висловлювати свою думку;

III. Етапи реалізації проекту

Діагностико – концептуальний:

1. постановка проблеми, визначення теми й мети;
2. опрацювання літератури з даної проблеми;
3. розподіл доручень між керівниками та учасниками проекту;
4. створення й визначення функцій груп;
5. проведення моніторингу учасників проекту з даної проблеми.

Організаційний

1. Розробка плану роботи еколога – естетичного виховання

2. Організація та проведення конкурсів виставок:

- ❖ картин художників;
- ❖ власних малюнків про природу;
- ❖ фотовиставок на тему: „Із моїх власних спостережень”;
- ❖ робіт з декоративно – ужиткового мистецтва.

Практичний

1. Участь у зборі матеріалу з даної теми.
2. Створення міні музею з використання фоторепродукцій картин художників.
3. Організація виховних заходів еколог естетичного напрямку для молодших школярів.
4. Проведення конференцій, вечорів тощо.
5. Проведення екскурсій стежками рідного краю.

IV. Очікувані результати

- ❖ розвиток пізнавальних інтересів учнів;
- ❖ перетворення учнів з об'єктів виховного впливу на суб'єктів виховної діяльності;
- ❖ набуття учнями навичок дослідницької і творчої діяльності, вміння працювати з додатковою літературою;
- ❖ набуття таких екологічних цінностей, як любов до природи, уміння спостерігати за нею;
- ❖ створення здорового мікроклімату в школі. Активізація процесу згуртування учнівського колективу;
- ❖ розвиток компетентностей та життєтворчості учнів.

Фрагмент презентації проекту

«Мистецтво – це Природа плюс Людина («Світ полотен Катерини Білокур»)

I. Вступне слово

Вивчаючи життя і творчий шлях К.Білокур та добираючи матеріали для нашого проекту, ми звернули увагу на такі питання:

1. В яких умовах формувався талант Катерини Білокур?
2. К.Білокур – художник - професіонал чи звичайна народна художниця.
3. В чому заключається краса полотен Катерини Білокур?

Знайомлячись з творчістю художниці, ми намагалися встановити:

- ❖ що спонукало Катерину до малювання?
- ❖ особливості картин, які приваблюють людське око;
- ❖ вплив картин Катерини Білокур на світогляд людей.

Для детального знайомства з життєвим та творчим шляхом художниці нами було створено три групи:

1. Пошукового напрямку.
2. Художнього напрямку
3. Експертна група.

Кожна із груп зробить свою невеличку інформацію, яка ознайомить вас із творчими здобутками Катерини Білокур та власними фотоматеріалами (Додаток 1, 2).

II. Звіти груп

1. Членами групи, які займалися пошуковою роботою було вивчено :

- ❖ Життєвий шлях художниці.
- ❖ Що спонукало до того щоб стати художницею?
- ❖ Слава богданівської майстрині.

Тези доповіді.

➤ Катерина Білокур народилася в селі Богданівка Пирятинського повіту Полтавської губернії (тепер це Яготинський район Київської області), коли саме до кінця не з'ясовано. Офіційною датою її народження було, зрештою, визнано 25 листопада (7 грудня) 1900 року. Це було логічніше за все, адже - це день святої великомучениці Катерини

➤ Приблизно у 6-7 років Катерина навчилася читати. Батько й дід спочатку допомагали їй у цьому, але були здивовані завзяттям і успіхами дівчинки. На сімейній раді було вирішено - у школу Катрю не віддавати, оскільки читати вона і так уміє, а економія одягу й взуття - величезна. Краще посадити її за прядку.

➤ Коли саме майбутня художниця почала малювати - сказати важко, але, очевидно, це відбулося не в дитинстві, а вже в отрочстві. Малювала вуглем на шматочках полотна. У 14 років Катерину застали за цим безглуздом, як вважали родичі, заняттям і суворо заборонили малювати. Відтоді дівчинці доводилося творити потайки.

➤ У 1922 чи 23 році Катерина Білокур (за однією версією - у календарі, за іншою - у часописі "Радянське слово") прочитала про Миргородський технікум художньої кераміки. Слово "кераміка" виявилось для неї незнайомим, а от слово "художній" було зрозумілим. Уперше покинувши Богданівку, Катерина Білокур вирушає до Миргорода. Її багаж складався із двох малюнків: "копія з якоїсь картинки" і начерк дідівської хати з натури, - виконаних уже не на полотнині, а на спеціально придбаному для цього випадку папері. Малюнки повинні були свідчити, що дівчина справді має талант, достатній для вступу до технікуму. Але розмова у Миргородському технікумі закінчилася одразу, як тільки виявилось, що дівчина не закінчила семирічки. На малюнки Каті навіть не глянули.

➤ Незважаючи ні на що, малювати Катерина не кинула. Вона ще завзятіше взялася за роботу з надією повторити спробу. У 1928 році вона знову вирішує спробувати свої сили. Цього разу у Київському театральному технікумі. Однак і тут розмова закінчилася на документі про шкільну освіту.

➤ Після чергової невдачі, Катря Білокур починає опановувати непросте ремесло художника сама

➤ Наставники в оволодінні масляним живописом у Катрі Білокур усе-таки були. Хтось навчив її ґрунтувати полотно, тому що спочатку вона намагалася писати безпосередньо на полотні, але картини швидко темніли і жухли. Можливо, їй допоміг учитель Іван Григорович Калита, теж художник-аматор, а, можливо, - іконописець із Смотриків, єдиний художник, якого поважав її батько. У 1934 Катя Білокур створює свою "Берізку" - одну із трьох картин, які принесли їй світову славу. Через рік народжується "Квіти над тином" - інший прославлений шедевр.

➤ 1939 рік визначив подальшу долю художниці. Гостюючи у сестри Люби Тонконіг, Катя почула по радіо пісню "Чи я в лузі не калина була?" у виконанні прославленої Оксани Петрусенко. Вражена піснею й голосом, Катерина посилає листа співакці. Вкладений у конверт разом із листом малюнок на шматочку полотна - калина, вразив Оксану Петрусенко. Вона радиться із друзями - Касіяном, Тичиною, іде у Центр народної творчості, викладає суть справи. У Полтаву надходить розпорядження - з'їздити у Богданівку, знайти Катрю Білокур, поцікавитися її роботами.

І оту село приїжджає Володимир Хитько, що очолював тоді художньо-методичну раду обласного Будинку народної творчості. Вражений роботами, декілька картин він забирає із собою в Полтаву, щоб показати колезі і другу, художнику Матвієві Донцову. Було вирішено негайно влаштувати виставку. І в 1940 році в Полтавському будинку народної творчості відкривається персональна виставка художниці-самоучки з Богданівки Катрі Білокур, яка складалася з 11 картин.

➤ Успіх величезний. Катерину Білокур преміюють поїздкою до Москви.

➤ Почалась війна. У 1944 році в Богданівку приїжджає директор Державного музею українського народного декоративного мистецтва Василь Нагай,

щобзапропонувати виставку і закупити картини. До речі, саме завдяки його старанням цей музей має найкращу колекцію робіт Катрі Білокур.

- Повеєнна біографія богданівської письменниці дещо краща. У 1949 році вона була прийнята до Спілки художників України, у 1951 - нагороджена орденом "Знак пошани", одержала звання Заслуженого діяча мистецтв України, а 1956 року - Народного художника України. Твори Катерини Білокур регулярно експонують на виставках у Полтаві, Києві, Москві та інших містах.
- Думка переїхати до Києва так і залишилась мрією. Здоров'я Катерини Білокур з кожним днем погіршується. 10 червня їй зробили операцію на ногах. Чи то невдало, чи вже марну, але у той же день художниці не стало.

Висновки:

- Катерина мала дійсно талант від Бога, який вона зуміла в умовах повного непорозуміння зі своїми близькими не занедбати, а навпаки;
- Квіти були сенсом життя майстрині. Дивлячись на них, вона забувала про негаразди в особистому житті, про злидні, які її оточували. Катерина Білокур у квітах напевне виражала свої нездійсненні мрії.

2. Члени „Художньої групи” провели дослідження і визначили:

- В чому краса картин?
- Стиль майстрині.
- Характер картин.

Тези доповіді.

- Малюнки вугіллям на шматочках полотна залишилися в минулому. В минулому й картини, створені фарбами власного виготовлення на картоні й фанері. Аквареллю й олівцем вона завжди працювала мало і неохоче. Художницю найбільше приваблювали олійні фарби. Вони здаються їй сліпучими, навіть їх назви звучать казково: кіновар світло- і темно-червона, кобальт темно-синій, ультрамарин, кадмій червоний, крапак темно-рожевий... Це її улюблені фарби. Пензлі вона робить сама - вибирає з котячого хвоста волоски однакової довжини: 9, 12 або 36. Для кожної барви свій пензлик.
- Зображені на її полотнах квіти осяяні незвичайним чуттям кольору. Одна за одною створює художниця свої прославлені картини - "Декоративні квіти" (1945), "Привіт врожаю" (1946), "Колгоспне поле" (1948-1949), "Цар Колос" (1949), "Сніданок" ("Снідання") (1950), "Квітка і берізка ввечері" (1950), "Кавун, морква, квіти" (1951), "Квіти і виноград" (1953-1958), "У Богданівці на Загреблі" (1955), "Георгіни" (1957), "Півонії" (1958), "Натюрморт із колосками і глечиком" (1958-1959), "Букет цвітів" (1959)...
- Квіти художниця писала завжди живі, з натури, нерідко поєднуючи в одній картині весняні й осінні - така картина створювалася природньо, з весни до осені. Працювала самозабутньо, але не поспішаючи, була творцем пейзажів і портретів
- Три картини Білокур - "Цар-Колос", "Берізка" і "Колгоспне поле" - були включені до експозиції радянського мистецтва на Міжнародній виставці в Парижі 1954 року. Тут їх побачив Пабло Пікасо. Весь світ облетіли його слова:

"Якби ми мали художницю такого рівня майстерності, то змусили б заговорити про неї цілий світ!" Він порівнював Катерину з іншою великою художницею-самоучкою - Серафін Луїз із Сандлі.

- Її картини наповнені любов'ю, добротою, ласкою якої їй так бракувало в особистому житті
- Катерина ніколи не робила ескізів бо квіти надихали її на життя і немов на одному диханні, з'являлася нова картина, якій не було рівних.

Висновки

- Питання щодо належності творів до професійного живопису чи до народної творчості залишається відкритим і дискусійним.
- Завдяки своїй наполегливості і талантові, з яким вона народилася, Катерина Білокур зуміла досягти тієї вершини успіху, яка має назву „Слава”.
- Її картини надихають на прекрасне, на прагнення зберегти Землю такою як вона є, такою якою її створив Бог..

III. Експертна група представляє свої дослідження

- Як впливають картини на глядачів?
- Значення її творчості для українського мистецтва.

Тези

- В своїй творчості Катерина звертається виключно до теми рідної природи, оспівуючи її красу, котра надихає її працювати знову і знову. Натхненна неповторною красою українських краєвидів, особливо польовими квітами з невичерпним запалом фіксує побачене, кожного разу намагаючись відшукати у відомому мотиві щось нове.
- Кожне полотно, створене нею, є втіленням мотиву природи, наділене власним характером та має власну долю.
- Картини приваблюють до себе незвичайною простотою, мелодійною піснею барв.
- Квіти майстрині –це особливий світ, незвичайна людська філософія.

Загальні висновки:

- Творчість української майстрині була недооцінена але більше, ніж 140 картин, є надбанням українського народу.
- „Катерина Білокур увійшла в українське й світове мистецтво, як явище самотнє, що не має аналогій з жодним художником. І цим вона неповторна” (Михайло Дерезу).

З чого починається весна? З різних плям? З дзвінких крапель? З появи граків? А може її приносять шпаки? А може вона приходить з появою квітів та комах?

Ось і розтанув сніг, після тривалої холодної зими сонечко своїми лагідними, теплими променями прогріло землю, яка так довго цього чекала. На галявинах з'явилися перші весняні квіти, які так милують око. Вже повернулися з теплих країв птахи, можна почути пісню жайворонка та голос шпака. Сонце прогріло кору дерев, що примусило комах прокинутися від зимової сплячки. На квітках які першими з'явилися після зими можна побачити перших комах – бджіл, мух та інших.

А дні біжать. Народжуються і вмирають. І те, що було вчора, вже ніколи не повернеться сьогодні. А це означає, що з кожним днем в природі відбуваються якісь незвичайні зміни. Небо, вибілене мережками далеких хмар, віщує добру весняну днину. Хіба не прекрасний опис пори року. Та чи зможемо все це ми спостерігати в майбутньому, чи побачимо красу польової квітки, чи помилуємося співом птахів? А може все це залишиться тільки на картинах Катерини Білокур.

Природа все бачить, але нічого не може вдіяти. Так, безумовно, багато хто усвідомлює важливість екологічних проблем, але це розуміння не знаходить свого відображення в повсякденному житті.

Презентації проекту

«Мистецтво – це Природа плюс Людина («ПРИРОДА В ТВОРЧОСТІ І.І. ЛЕВІТАНА»»)

ВЧИТЕЛЬ.

Діти ми продовжуємо знайомство з великими художниками. Сьогодні на наш розсуд буде представлена ще одна презентація проекту «Мистецтво – це Природа плюс Людина («Природа в творчості І.І. Левітана»)

ВЕДУЧИЙ I

У природі було багато піснярів. У кожного з них були улюблені місця і були свої пристрасті. Пушкін любив псковську пізню осінь, яка сріблила морозом поля. художник Шишкін – соснові ліси, українські письменники Л.Українка, Т.Г. Шевченко любили незрівнянні українські степи з польовими квітами, з світлими, голубими водами та блиском прохолодного повітря.

Кожен письменник чи художник відривав у природи ті чи інші риси, які приваблювали його, і прагнув передати свою любов до них сучасникам і наступним поколінням.

Але ні в кого з художників не була виражена природа з такою повнотою, як у Ісаака Ілліча Левітана.

І ви, мабуть, звернули увагу на картини, які представлені на нашій виставці і знаходяться у вас на партах. Ці картини належать пензлю Левітана.

ВЕДУЧИЙ II

Народився Ісаак Ілліч в посаді Кибарди, поблизу станції Вержбалово Ровенської губернії 30 серпня 1860 року. У серпні 1873 року подає заяву до училища живопису, скульптури і зодчества. В училищі йому було дуже важко оскільки його давила бідність. „Одного разу до класу увійшов інспектор і об’явив, що учень Левітан повинен залишити клас і заняття. Він не вніс оплати за навчання. Високий юнак піднявся і почав збирати свої речі, щоб швидше піти від своїх товаришів. Відразу всі зрозуміли, що трапилося, і вирішили допомогти товаришеві. Гроші збирали даючи, хто скільки міг. До кінця уроку в канцелярію внесли необхідну суму. Розпочалася битва за себе, за своє майбутнє. Ісаак зумів довести своє право на навчання, він шукав заробітку і не відмовлявся ні від яких замовлень”

У 1876 – 1879р.р. звільнюється від оплати за навчання. Левітан почав працювати серйозно і в нього з’явилися учні. Він працював поряд із Саврасовим. Його роботи подобалися всім, вони приваблювали своєю красою і незвичайною любов’ю до природи рідного краю.

4 серпня 1900 року о 8 годині 35 хвилин Левітан помер. Він прожив всього сорок років. Але за свої сорок він зробив дуже багато. Майже ніхто з відомих художників не зумів показати глибину привабливості пейзажу так, як це зробив Ісаак Ілліч. Ніхто не показав величності просторів, захованої сили барв від дощу, який мрячить; до стежинки, яка веде до хати.

ВЕДУЧИЙ III

Вдивляючись в картини Левітана, ми ловимо себе на тому, що все намальоване художником багато разів бачили навколо себе і ніколи не помічали цієї краси. Все це, можливо, колись промайнуло повз нас, як пейзаж за вікном вагону.

Сила Левітана полягає в тому, що він примушує уважно вдивлятися в природу, передає свою любов до природи і змушує нас любити її так, як він.

Багато хто з нас вміє просто дивитись, тоді як ми повинні навчитися спостерігати, розуміти і запам'ятовувати. Тільки тоді відкриємо в оточуючому середовищі та природі таку різноманітність форм і кольорів про які раніше і не здогадувалися. Левітана можна назвати відкривачем красот нашої землі, тих барв, що лежать поряд з нами і кожен день доступні нашій увазі.

Вдивляючись в його картини, бачимо, що сонячне світло дає одне забарвлення листків і всіх предметів. Вся різноманітність відтінків світла, всі світлові багатства пейзажу, які відображені на полотнах Левітана, дають можливість по – іншому розуміти природу. Вони не тільки дають насолоду очам, а й допомагають глибше зрозуміти і вивчити те, що було створено не руками людини, а природою. У полотнах закладено міцний пізнавальний початок.

Широке відчуття Батьківщини та її краси народжується з незначних штрихів, таких, як міст через річку, старий ліс, який шумить листям від вітру, чи духмяні зарості вересу. Все це - крихти, з яких створюється прекрасне, любимо до болю в серці. І тому мабуть кожен із нас повинен уміти побачити те миле, й улюблене, що так милує наше око.

Ми можемо порівняти становище природи в той час і в теперішній, та визначити, чи є якісь зміни, якщо да, то які.

Дослідивши життя і творчість художника, наші екскурсоводи вирішили познайомити вас з деякими картинами митця.

ЕКСКУРСОВОД I

Перед вами лежить картина Ісаака Ілліча „Март”.

Чим слабше відчував себе Левітан, тим сильніше його тягнуло до живопису. Він написав про це в листі до художника Средіна перед переїздом в Горку: „Искусство такая ненасытная гидра и такая ревнивая, что берет человека, не оставляя ему ничего из физических и нравственных сбережений».

Вночі, коли перемагало безсоння, Левітан чув, як тріскається лід на озері. Весна в природі і на серці приносила радісне відчуття, що і потрапляло на полотна.

В декількох завязятих сеансах була написана картина „Март”. Горкінська коняка Діанка під'їхала з санями до ганку. Сонце гріє лагідними променями, сніг на даху починає танути, а сліди від ніг на стежині темніють, глибшають. Яскраве, чисте, синє небо кидає синяву на землю, дає голубі тіні під деревами, пронизує все повітря відчуттям березневої свіжості.

Ви полюбите цю картину з першого погляду, як любите передчуття весни в морозні дні наповнені сонячним світлом. Ця картина нагадує дитинство.

В картині все знаходиться в боротьбі: зими з весною, теплого сонячного світла з холодною лазур'ю, темних сосен зі світлими, осліплюючих плям снігу з синіми тінями.

Здається, художник побудував сюжет на різних контрастах: великий купол яскраво – синій і жовта стіна. Вони б мусили сперечатися, але цього не має. Помітно в холодну синяву проникає тепло золотистого сонця - так знаходять перемир'я протиріччя в кольоровій гамі.

Ми звикли називати сніг білим, яким він і є для звичайного ока, але не для художника творця. В картині сніг здається білим, та, якщо придивитися, то білизна ця створюється із великої кількості відтінків фарб. І тому сніг дихає, живе, мерехтить, відбиває сонце і небо. Ми майже відчуваємо шелест повільного таїння снігу.

Ця картина наповнена любов'ю до тієї частинки землі, без якої художник не уявляв свого життя.

ЕКСКУРСОВОРД II

Сила Левітана полягає в тому, що він змушує бачити в природі незвичайне, красиве, тобто те, що може зачарувати, повернути нашу увагу. Тільки уміючи спостерігати, людина може відкрити в оточуючому її світі різноманітність кольорів, про які раніше навіть і не здогадувалася.

Про кожен із картин можна написати дослідження або поему, тому що просто так описати їх неможливо. Звернемо увагу на картину „Золота осінь”. Ця картина пов'язала в собі синяву неба та золото осінніх беріз. По своєму живопису, точністю барв і простоті вона відповідає пушкінським описам осені. Вся краса осені, з її чистим, прохолодним повітрям, з її затишними водами та світлими далями, з шелестом листя, яке пронизане вересневим сонцем, втілена в цій картині з незвичайною силою. Це згусток почуттів і вражень художника. Цю картину Левітан писав забувши про всі тягарі й проблеми.

Восени і взимку Ісаак Ілліч багато, натхненно працював і був у гарному робочому стані. Він не знав коли його покинуть сили, коли страшна рука хвороби знову схопить його за горло й забере пензлі із рук. Це могло статися кожного дня, кожної хвилини але, на щастя, роботи так притягували, що не відпускали від себе.

Якби хто не будь зайшов у ці дні до майстерні Левітана, то він занурився б в осінню пору в її самому веселому вбранні. Гармонія барв так і сяяла, приваблюючи до себе неповторною красою. Ось та чарівність, мелодійність, що пригнічує смуток та біль.

Етюдів багато, на них безодня відтінків осіннього листя. Як завжди для нього осінь - пора бадьорості, приплив сил, буйність кольорів і великих надій.

В одній із газет був написаний відгук про картину „Золота осінь”

«Золотая осень» Левитана
Охры доза пребольшая,
Кисти смелый в холст удар.
Вот и «Осень золотая»
И музею дар.

Картини, на яких зображена осінь, – це картини, що наповнені чимось незвичайним, привабливочим нашу увагу. Ось такі вони полотна великого майстра.

ВЕДУЧИЙ

Перелік картин про природу нескінченний, про них можна розповідати але на них обов'язково потрібно подивитися, щоб зрозуміти їх суть. Краса, неповторність кольорів його картин буде милувати ще не одне покоління. І зараз нам хотілося, щоб ви звернули увагу на нашу фотовиставку (Додаток 3). Ці фотографії зроблені в нашому селі. Це бездушне відношення до природи може привести до екологічної катастрофи (Додаток 7,8). І зараз постає запитання, а що ж залишиться нашим дітям, чи зможуть вони милуватися краєвидами так, як це робив Ісаак Ілліч. Наше побажання, щоб ви стали не тільки слухачами, а й учасниками нашого проекту. Ваше завдання намалювати малюнки, скласти розповіді, казки або вірші про природу.

Висновок

- За сорок років свого життя Левітаном було створено безліч картин, які відображали красу рідного краю, Батьківщини.
- У своїх картинах художник передавав свої почуття.
- „Это такой огромный, самобытный, оригинальный талант, это что – то такое свежее и сильное, что должно было бы переворот сделать. Да, рано, рано умер Левитан!» А.П. Чехов
- Всі картини, малюнки, етюди, які залишились в майстерні, музеях, у любителів мистецтва, - це подарунок людству. Левітан відкрив в пейзажі невідому красу.

Вибірка матеріалів до проекту та дитячих малюнків (Додаток 3,4).

Фрагмент презентації проекту

«Мистецтво – це Природа плюс Людина
(«Чарівний світ полотен Шелудько Леоніда Миколайовича»)»

Вступне слово

Ми вирішили дослідити творчість українських художників – сучасників, які у своїх полотнах віддавали перевагу красі природи свого рідного краю

В ході вивчення ми досліджували такі питання:

- Вивчення творчого шляху художника.
- Чим приваблюють картини Леоніда Миколайовича Шелудька?
- В чому особливість його картин?
- Вплив картин на емоційний стан людей.

При вивченні даної теми ми створили три групи:

1. Пошукова група.
2. Художня лабораторія.
3. Експертна група.

I. Членами „Пошукової групи” було встановлено:

- Особливості життєвого шляху художника
- Що спонукало майстра до написання полотен про природу?

Тези висновків, які можна використати для доповіді, або виховного заходу:

- Леонід Миколайович народився 27 жовтня 1944 року в с. Бенінген, г. Зенгер (Германія)
- Малювати почав ще з дитинства з великим захопленням.
- 1962 – 1967р.р. – навчався в Одеському державному художньому училищі ім.. М.Б. Грекова.
- З 1967 року працював художником – оформлювачем будинку культури с. Вільшани Черкаської обл.
- 1973 – 1979р.р. – навчання в Київському Державному художньому інституті на факультеті живопису (майстерня ім.. О.М. Лопухова)
- Після закінчення працює художником житомирського художньо – виробничого комбінату.
- 1987 рік –член національної Спілки художників України
- У 2004 році художнику присвоєно почесне звання „Заслужений художник України”.
- Твори знаходяться в експозиціях, музеях, власних колекціях України, Германії, Росії, Франції, США, Болгарії, Норвегії, Марокко, Польщі, Швеції, Канади, Голландії.

Висновки:

- Внутрішнє усвідомлення того, що Всевишній подарував нам не покалічену і незайману людською грізністю Землю – натхнення на майбутню професію.
- Художник входив в світ освоєння природи і прагнув знайти в її дрібницях дух людських капризів.

➤ В пейзажних композиціях Леоніда Шелудько всю напругу природи знімає небо, доброзичливі горизонти й чутливі поліські околиці.

II. Члени „Художньої лабораторії” визначили:

➤ У чому привабливість картин митця.

➤ Стиль майстра.

➤ Які характерні ознаки мають картини Леоніда Миколайовича?

Ми встановили що:

➤ Любов до природи рідного краю, до її краси стали головним мотивом його творів.

➤ Полотна осяяні великим відчуттям кольорів, які має природа, й умінням їх сприймати.

➤ Завдяки своїм мріям стати художником, вініс свою заповідь: „Йти до людей, до людей тільки своїм мистецтвом.

➤ Квіти для живописця – це короткочасні життєві барви, що дарують гру, під час якої будь – яка людина може побачити ту красу, яку раніше не помічала.

Висновки:

➤ Твори Л. Шелудько – це виховання як екологічної, так і естетичної культури.

➤ Картини викликають велике задоволення, гордість за безмежну красу нашого краю.

➤ Дивлячись на ту чи іншу картину, замислюєшся над тим, як зберегти цю красу, як залишити її незмінною для своїх нащадків.

III. Група експертів досліджувала:

➤ Як сприймаються картини глядачами?

➤ Значення творчості Л.Шелудько для українського мистецтва.

Тези висновків:

➤ Камерні та інтимні за характером звучання, пейзажні композиції тішать око глядача, який залюбки милується рідним краєвидом.

➤ Художник з особливою увагою та ретельністю підбирає колористичну гаму для створення своїх композицій.

➤ У кожному творі живописця бачимо не просто відбиток чарівного куточка природи, а й угадуємо почуття автора в момент народження полотна.

➤ Творчість художника є для його сучасників і наступних поколінь бездонним естетичним та екологічним джерелом, що здатне зцілити духовно.

➤ Полотна художника – це надбання нашого українського народу.

➤ Краса - це радість нашого життя. Людина стала людиною тому, що побачила глибину лазурного неба, мерехтіння зірок, прозорий серпанок степових просторів, сині тіні в заметі березневого снігу, відображення сонячних променів в краплях вранішньої роси – побачила і пішла по землі, створюючи нову красу.

Перед людиною відкрилась радість життя тому, що вона почула шепотіння листя й пісню коника, переливи пісень жайворонка в гарячому літньому небі, шарудіння сніжинок і стогін завірюхи, святкову тишу ночі – почула і слухає

сотні й тисячі років прекрасну музику життя. Уміє слухати цю музику, бережи її!

Матеріали, які можна використати для проведення виховних заходів (Додаток 5,6).

Формування мотивації особистості на здоровий спосіб життя та ціннісного ставлення до себе

Існує переконання, що спочатку можна навчити учнів, а вже потім вони почнуть відповідним чином діяти. Така думка утопічна. Тому необхідно знайти такі докази і переконання, щоб внутрішня мотивація спонукала дітей і молодь до активного здоров'ятворення. Характер ціннісного ставлення особистості до себе істотно змінюється з віком. Тому система ціннісного ставлення до себе передбачає:

ціннісне ставлення до себе сформованість у зростаючої особистості вміння цінувати себе як носія фізичних, духовно-душевних та соціальних сил. Воно є важливою умовою формування у дітей та учнівської молоді активної життєвої позиції.

ціннісне ставлення до свого фізичного "Я"— це вміння особистості оцінювати свою зовнішність, тілобудову, поставу, розвиток рухових здібностей, фізичну витривалість, високу працездатність, функціональну спроможність, здатність відновлювати силу після фізичного навантаження, вольові риси, статево належність, гігієнічні навички, корисні звички, стан свого здоров'я та турбуватися про безпеку власної життєдіяльності, вести здоровий спосіб життя, активно відпочивати.

ціннісне ставлення до свого психічного "Я" передбачає вихованість у дітей та учнівської молоді культури пізнання власного внутрішнього світу — думок, переживань, станів, намірів, прагнень, цілей, життєвих перспектив, ідеалів, цінностей, ставлень. Важливо навчити зростаючу особистість сприймати себе такою, якою вона є, знати свої позитивні і негативні якості, сприяти формуванню у неї реалістичної Я-концепції, готовності та здатності до самовдосконалення, конструктивної самокритичності.

ціннісне ставлення до свого соціального "Я" виявляється у таких ознаках: здатності орієнтуватися та пристосовуватися до нових умов життя, конструктивно на них впливати; визначенні свого статусу в соціальній групі, налагодженні спільної праці з дорослими та однолітками; вмінні запобігати конфліктам, справедливому і шляхетному ставленні до інших людей; позиції активного суб'єкта громадянського суспільства, який може і має впливати на долю країни.

Подальше вдосконалення основ формування здорового способу життя, культури здоров'я, підвищення їх виховних можливостей потребує максимальної уваги до мотиваційної сфери учнів у прагненні бути здоровими.

Мотивація - це система мотивів поведінки і діяльності, спонукання активності організму та його цілеспрямованості. Під мотивами в науці розуміють почуття і думки, що спонукають до певної діяльності або конкретних дій. Це внутрішні спонукальні сили, що сприяють виконанню певних вимог, у даному випадку - формування культури здоров'я.

Мотивація відіграє важливу роль в усіх сферах, пов'язаних із причинами і механізмами поведінки людей. За виявами і функціями мотиви поділяються на три відносно самостійні класи.

Однак, визначальним моментом у мотивації є цілі. Уміння ставити цілі діяльності, прагнення досягти їх є суттєвими характеристиками мотивів.

Мотив до культури здоров'я формується на основі потреби бути здоровим і є похідним від біологічної потреби самозбереження. Задоволення цієї потреби спрямовує людину на зміцнення здоров'я і є дієвою силою для оволодіння вміннями та навичками культури здоров'я.

Найбільш прийнятною для впровадження у навчальному закладі є така структура реалізації мотивів до здорового способу життя, культури здоров'я:

1.Зосередження уваги дітей і молоді на особистісному та соціальному значенні здоров'я і культури здоров'я.

2.Отримання інформації про здоров'я і експрес-оцінка функціонального стану та рухових можливостей організму. Діагностування здоров'я з метою виявлення його фізичного, психічного, соціального і духовного рівнів.

3.Допомога в усвідомленні потреби у здоровому способі життя, культурі здоров'я, формування відповідних мотивів.

4.Допомога у прийнятті рішення (постановці мети).

За допомогою мотивування особистість нерідко виправдовує свої дії та вчинки і приводить їх у відповідність до власних норм. Чим повніше і точніше людина усвідомлює свої мотиви, тим міцніший її контроль над власними вчинками.

Здоров'язберігаючі педагогічні технології покликані забезпечити формування життєвих навичок здорового способу життя. Серед важливих складових цього процесу можна виділити:

- використання виховних можливостей уроку (як спеціального, так і з основ наук) для передачі знань про здоровий спосіб життя, збереження здоров'я;

- забезпечення рухової активності дітей і молоді;
- використання засобів мистецтва для духовного та емоційного розвитку учнів;

- створення позитивного мікроклімату в колективі навчального закладу;

- використання можливостей позакласної та позашкільної роботи;

- підвищення педагогічної культури батьків;

- підготовка кадрів у навчальних закладах та системі післядипломної педагогічної освіти;

- інтеграція і координація зусиль державних і громадських організацій, суб'єктів бізнесу.

Лише за умови усвідомлення потреби бути здоровими і прагнення досягти цього, можна привчити дітей і молодь виконувати вимоги режиму дня і особистої гігієни, дотримуватись рухового режиму, стежити за діяльністю свого організму, управляти: своїми емоціями тощо.

Процес навчання у школі має сприяти формуванню в учнів переконання, що здоровий спосіб життя і культура здоров'я є основою життя і людського щастя.

Червонознаменівська загальноосвітня школа I-III ступенів чотири роки працює над втіленням у життя системи розвитку нової особистості, особистості, яка мала б не тільки міцні знання, але й міцне здоров'я, вміла не тільки адаптуватися в складних життєвих умовах, але й вести здоровий спосіб життя. Тому важливе місце в діяльності школи займає підготовка та проведення місячника здоров'я та Днів здоров'я. (Додаток 3,6) Проведення таких заходів є доцільним. Крім цього класні керівники на літніх канікулах організують різні походи в природу пішки або на велосипедах (Додаток 4, 5, 7,8)

З метою оволодіння учнями об'єктивними, відповідними до віку знаннями, формування здоров'язберігаючої компетенції, вчителі предметними чітко визначають телеологічний аспект при викладанні окремих тем. Це надання учням інформації про тютюн, алкоголь, наркотики та СНІД, сприяння збільшенню знань шляхом обговорення проблем, виконання творчих робіт, різноманітних учнівських проектів.

Формування мотивації особистості на здоровий спосіб життя, виховання здорової людини – процес досить складний і суперечливий. Проте колектив школи готовий до цієї роботи тому, що кожен з нас усвідомлює, що від здоров'я наших дітей залежить здоров'я наступного покоління, а отже майбутнє нашої держави.

Особлива роль в школі відводиться звичайно класному керівникові, оскільки хто як не він краще знає проблеми своїх учнів, нахили та захоплення, роль тієї чи іншої сім у формуванні здоров'язберігаючою компетентності. Тому ми пропонуємо деякі виховні заходи з цієї теми.

Проект «Здоровадитина– здорова Україна»

Керівники проекту:

- заступник директора з навчально – виховної роботи;
- заступник директора з виховної роботи;
- учителі школи;

Учасники проекту:

- учні 1- 11 класів;
- педагоги школи;
- батьки.

Тип проекту – практично орієнтований, масовий, довготривалий.

1. Актуальність.

Здоров'я людини – найвища особиста і суспільна цінність. Одне з провідних завдань сучасного суспільства – створення такої освітньої системи, яка б не тільки залучала людину до висот культури, але й зберігала та зміцнювала її здоров'я. Саме школа закладає основи здорового способу життя .

Сучасний навчально – виховний процес неможливо уявити без значної уваги до стимулювання та розвитку життєвих позицій учнів, спрямованих на здоровий спосіб життя; створення таких умов для дітей, в яких вони були б спроможні мобільно реагувати на нові вимоги, що постійно змінюються, адаптуватися до нагальних соціальних та професійних потреб, комфортно почуватися в суспільстві, підтримувати своє здоров'я та відповідно ставитися до оточення. Тому проблема здоров'я дітей є актуальною проблемою сьогодення.

2. Мета й завдання проекту:

- виховання в учнів правильно відношення до свого здоров'я;
- зберігати себе, природне та штучне середовище;
- сприяти підвищенню розуміння учнями переваг здорового способу життя;
- створити ефективну систему захисту організму від шкідливих звичок;
- розвиток життєвих компетенцій.

3. Етапи реалізації проекту.

Діагностико – концептуальний:

1. Опрацювання нормативно – правових документів.
2. Проведення моніторингу учнівського та педагогічного середовища з даної проблеми.
3. Опрацювання літератури з даної проблеми.
4. Розподіл доручень між керівниками та учасниками проекту.

Організаційний:

1. Організація та проведення конкурсів;
2. Проведення круглих столів, диспутів, обговорень.

3. Презентація кращих проектів;
4. Систематизація та оформлення отриманого матеріалу;
5. Залучення учнів 1 – 11 класів до проектної творчості в межах даної проблеми;

6.

Практичний:

1. Участь у зборі матеріалу про здоровий спосіб життя;
2. Проведення активізації роботи педагогічної ради з даної проблеми;
3. Створення умов в школі для впровадження здорового способу життя;
4. Проведення батьківських конференцій, вечорів, свят.

4. Очікувальні результати.

- Розвиток пізнавальних інтересів учнів;
- Перетворення учнів із об'єктів виховного впливу на суб'єктів виховної діяльності;
- Оптимізація умов для співпраці всіх учасників навчально – виховного процесу;
- Активізація процесу згуртування учнівського колективу;
- Вдосконалення вміння орієнтуватися в інформаційному просторі.

Фрагменти матеріалів до проекту, зібрані учасниками (учнями 1-11 класів, педагогами школи)

Нормативно – правова база з питання охорони здоров'я дітей

1. Декларація прав дитини.
2. Конвенція про права дитини.
3. Закон України “Про охорону дитинства”.
4. Закон України “Про освіту”.
5. Закон України “Про загальну середню освіту”.
6. Наказ Міністерства освіти та науки України № 57 від 12.02.2001 р. “Про заборону тютюнопаління у навчальних закладах та в установах Міністерства освіти та науки України”
7. Закон України “Про попередження насильства в сім’ї”.
8. Методичний лист Міністерства освіти і науки від 08.11.2004 року № 1/9-560 “Про попередження вживання учнями алкогольних напоїв”.

Управлінський моніторинг з питання здоров'я учнів школи

Протягом кількох років вчителі нашої школи вели моніторингові дослідження стану здоров'я учнів школи.

У ході моніторингових процедур вивчався стан здоров'я школярів з метою розробки рекомендацій щодо організації і проведення медико-педагогічних засобів, спрямованих на оптимізацію виховної та навчальної діяльності.

Джерелом одержання були медогляди, бесіди з батьками.

Аналіз стану здоров'я учнів.

Здоров'я – це не тільки відсутність хвороб, а й позитивне психологічне самопочуття. Усі аспекти здоров'я однаково важливі й мають розглядатися у взаємозв'язку.

Конституція України визнає життя і здоров'я людини однією із найвищих соціальних цінностей.

Для успішного вирішення проблеми в школі створена система роботи з пропаганди формування здорового способу життя, метою якої є:

- зміцнення морального та фізичного здоров'я школярів;
- привернення уваги учнівської молоді до власного здоров'я та розвиток умінь і навичок збереження його;
- постійна пропаганда в принципі здорового способу життя і підготовка волонтерів;
- інформування дітей та підлітків про негативні наслідки вживання наркотичних засобів;
- виховання високодуховної особистості, яка вміє визначитись у сфері діяльності й реалізуватися в полі культурному просторі;

- залучення батьків та громадськості до утвердження принципів здорового способу життя .

Проблеми формування в учнів навичок здорового способу життя обговорюються на уроках ОБЖ, фізкультури, біології, хімії, класних годинах, батьківських зборах .

На нарадах, засіданнях методичного об'єднання класних керівників розглядалися такі питання:

- профілактика тютюно – паління, алкоголю та СНІДу, як основний напрямок у вихованні здорового способу життя;
- берегти здоров'я з молодю; режим дня;
- фізичне вдосконалення і розвиток потреб у здоровому способі життя.

Основною частиною системи профілактичної роботи, формування здорового способу життя є робота учнівського самоврядування.

Учні школи беруть активну участь у проведенні акцій « Наркотикам – Ні!», « СНІДу –Ні!», «За здоровий спосіб життя».

Усі заходи спрямовані на формування особистості молодої людини, дають їй можливість будувати свої стосунки з іншими членами суспільства згідно загальнолюдських норм.

На засіданнях шкільного парламенту розглядалися питання здорового способу життя, організуються виставки плакатів та малюнків «Молодь проти наркоманії та СНІДу». Конкурси: «Антиреклама алкоголю та тютюну». «СНІД – реальність і міфи». «Діти – злочин і кара».

З метою фізичного загартування учнів, зміцнення їхнього здоров'я шкільний парламент з питань спорту разом із учителями проводить Дні здоров'я, День спорту, спортивні ігри: «Козацькі забави» до Дня Української армії та Дня захисників Вітчизни.

Проводиться єдина класна година «Твоє здоров'я в твоїх руках» (5 – 11 кл.), «Захисти мене від лиха і зла, бо я дитина мала» (1-4 кл.), бібліотекар проводить викладку науково – популярної літератури «Лікар попереджує», проводиться виставка листівок «Від шкідливих звичок до хвороби».

Велика увага приділяється роботі з батьками. Під час роботи батьківського всеобучу обов'язково розглядаються проблеми формування здорового способу життя. На батьківських зборах та шкільних нарадах з порядком денним, який включає питання виховання.

В плані виховної роботи школи та планах класних керівників сплановані заходи по попередженню дитячого травматизму та здорового способу життя.

На підставі ст.20 Закону України «Про санітарно - епідемічне забезпечення населення», за результатами медичного обстеження учнів, в школі проводиться детальний аналіз показників стану здоров'я школярів.

Аналіз показав, що протягом 2012 – 2013 навчального року приросту набули тільки ендокринні захворювання, інші патології мають деякі зниження:

I місце серцево – судинні захворювання – 28 учнів – 26%

II місце ендокринні патології – 13 учнів – 12%

III місце – стоматологічні захворювання – 12 дітей – 11%

IV місце – захворювання нервової системи - 7 учнів — 6%

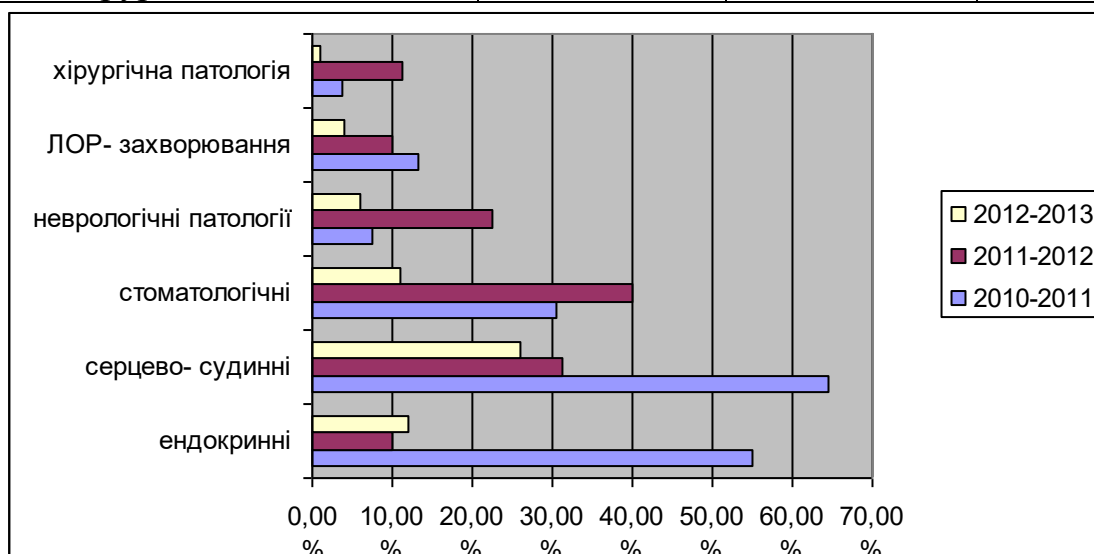
Хвороба органів травлення – 6 дітей – 5%

Лор захворювання – 5 учнів – 4%

Хірургічна патологія - 2 учні – 1%

Порушення зору - 4 учні - 3%

	Групи захворювань	2010-2011 н.р	2011-2012 н.р	2012-2013н.р.
1.	Ендокринні захворювання	55,1 %	10%	12%
2.	Серцево-судинні захворювання	64,6 %	31,25%	26%
3.	Стоматологічні захворювання	30,4 %	40%	11%
4.	Неврологічна патологія	7,6 %	22,5%	6%
5.	ЛОР - захворювання	13,3 %	10%	4%
6.	Хірургічна патологія	3,8 %	11,25%	1%

Для успішного покращення стану здоров'я учнів в школі розроблені заходи по збереженню здоров'я дітей:

- проводиться робота з батьками за результатами медичного огляду учнів;
- направляються до ЦРЛ учні у яких виявленні порушення в здоров'ї;
- учителям в роботі на уроках враховувати вади в здоров'ї учнів, виявлені під час медичного огляду;
- на педагогічних нарадах два рази на рік заслуховуються питання стану здоров'я дітей;
- особливу увагу звертати на покращення санітарно – гігієнічного стану кабінетів , школи;
- організовується раціональне харчування учнів згідно добових норм;
- з учнями 1-6 класів на уроках проводяться фізкультхвилинки.
- залучаються до літнього оздоровлення діти з погіршеним станом здоров'я;

- постійно використовувати в харчуванні йодовану сіль.

Завдання збереження здоров'я учнів спонукає до створення багаторівневої системи, яка б організувала життєдіяльність навчального закладу в потрібному руслі. І тому в школі проводяться різноманітні виховні заходи, працюють спортивні гуртки а також здоров'язберігаючим технологіям велике значення приділяється на уроках відповідних предметів.

Матеріал для лекції з попередження шкідливих звичок у дітей

Куріння

Куріння – це звичка огидна для зору,
нестерпна для нюху, шкідлива для мозку,
небезпечна для легенів

(Якоб I, король Великобританії, 1604 р.)

Тютюн —це трав'яниста рослина сімейства пасльонових.

Знайомство з тютюном відбулося дуже давно, про це свідчать археологічні розкопки, давні наскальні малюнки, літературні джерела. Проте в більшості випадків він використовувався для проведення певних ритуалів {наприклад, як трубка миру).

У Європі поширення тютюну почалося після Пекспедиції Колумба до Америки, звідки і було завезене насіння, на той час ще декоративної рослини. Деякий час вважалося, що тютюн має лікувальні властивості: вгамовує головний біль і лікує різні хвороби. Проте пізніше тютюнопаління в багатьох країнах заборонили, а за порушення заборони жорстоко карали (в окремих країнах навіть смертю).

У XVIII столітті з'явилися перші дані про шкоду від куріння, медики писали про шкідливу дію тютюну на організм людини. Але виробництво тютюну в Європі розвивалося, оскільки торгівля цим продуктом приносила великі прибутки.

Тільки у 80-х роках XX століття у США було проведено комплексне дослідження впливу тютюну на організм людини. А ще раніше було знайдене свідчення шкідливої дії основної складової тютюну—нікотин.

Шкідлива дія тютюну не обмежується нікотином. Під час згорання тютюну в цигарці утворюються понад 4 тисячі хімічних сполук, серед них кілька сотень отруйних, понад 30 сполук, що спричиняють захворювання на рак.

Куріння позначається на багатьох органах людського організму. У першу чергу на серцево - судинну систему, спричиняючи розвиток гіпертонії та інших серйозних хвороб. Інфаркт міокарда вдвічі частіше вражає саме курців. Тютюновий дим викликає захворювання кишково-шлункового тракту. Наприклад, виразка шлунка у курців виникає в 10 разів частіше, ніж у людей, що не курять. 85 % померлих від раку легень — курці. Куріння призводить до

погіршення сексуальних можливостей чоловіків. У 10 випадках із 100 причиною статевого безсилля є куріння. У дівчат-підлітків, які почали курити, уповільнюється розвиток молочних залоз, порушується менструальний цикл. Куріння тютюну викликає порушення діяльності головного мозку, головні болі, зниження пам'яті, безсоння тощо. Як відомо, швидкість відповідної реакції на зовнішній подразник складає 0,5 секунд. При курінні реакція подовжується до 1 секунди і більше.

Дуже шкідливо куріння позначається на зовнішності людини. Навіть при невеликому періоді куріння з'являються характерні ознаки курія — пожовклі зуби, нігті, нездоровий колір шкіри, мережа розширених судин на обличчі.

Одна викурена сигарета вкорочує життя на 15—20 хвилин.

Розрізняють три стадії нікотинової залежності:

- I – епізодичне паління, не більше 5 сигарет на день, припинення паління не викликає ніяких розладів, невеликі зміни в діяльності нервової системи цілком зворотні;

- II – постійне паління від 5 до 15 сигарет на день, з'являється невелика фізична втома і психологічна залежність, важко кинути палити;

- III – постійне викурювання від 1 до 1,5 пачки на день, виробляється звичка палити натще, одразу після їжі, вночі, припинення паління викликає важкий стан курця.

Людське життя таке прекрасне, але й таке коротке. Однією з основних причин ранньої смертності на планеті є пристрасть до куріння тютюну.

Вживання алкоголю

Серед різних напоїв, які ми вживаємо, одні даровані нам самою природою і необхідні для нас: соки, молоко, вода та інші, а інші напої, винайдені людьми, служать для задоволення наших забаганок, без яких ми легко обходимося — це алкогольні напої.

Історія приготування і вживання п'янкних напоїв сягає глибокої давнини. Прадавні люди же готували напої, подібні до сучасного вина та горілки. Вони мали гострий смак, тому араби назвали їх al-kuhl, тобто те, що гостре на смак. Із часом виробництво алкоголю вдосконалилося.

У кінці XII століття француз Арнольд де Вільнев увіз алкоголь до Франції, де він вживався спочатку як ліки, а потім п'янки напої використовувались постійно

серед вищих класів суспільства. Із Франції спирт поширився по всій Європі. З того часу п'янки напої вживають у будні і в свята, маючи на те причину і без причини, і зовсім не звертають увагу на підступність цього ворога, бо здається, що в незначних дозах він безпечний. Але це тільки на перший погляд.

По-перше, у людини, яка вживає спиртні напої, відбуваються негативні зміни в поведінці. Виникає психічна залежність, потреба в періодичному

вживанні речовини—фізична залежність. Як наслідок — виникає захворювання, яке називається алкоголізм.

По-друге, негативний вплив на організм людини в цілому. Алкогольні напої подразнюють слизову оболонку шлунка, що створює умови для розвитку запалень органів травлення. Він може буквально розщепити клітини печінки, які починають перероджуватися. Як наслідок цього — цироз печінки.

Дуже чутливі до алкоголю серце і судини. При вживанні порушується процес обміну в серцевому м'язі. Алкоголь за кілька хвилин досягає головного мозку і уповільнює його роботу, гальмуючи як процес нагромадження інформації, так і її відновлення у пам'яті. А також він може стати причиною галюцинацій та провалів у пам'яті. У тих, хто систематично вживає спиртні напої, уповільнюється розвиток інтелекту, погіршується пам'ять, втрачаються набуті раніше здібності. Також вживання спиртних напоїв може призвести до зниження зору і слуху, можуть погіршуватися відчуття смаку, нюху і дотику, оскільки всі м'язи в організмі перебувають під контролем мозку.

Є категорія людей, у яких алкоголізм формується значно швидше, ніж у інших. До них належать люди:

- у кого в роду одне або два покоління вживали алкогольні напої, хворіли на алкоголізм («Діди пропивають печінку своїх онуків»);
- з черепно-мозковими травмами;
- хто переніс інфекційно-запальні мозкові процеси;
- хто займався контактано-агресивними видами спорту (бокс, боротьба);
- з ураженою або нестійким типом нервової системи («Вип'ю для того, щоб заспокоїтися»).

Для звільнення від алкогольної залежності необхідно звернутися до наркологічної служби. Внаслідок систематичного споживання алкоголю розвивається комплекс хворобливої пристрасті до нього:

- втрата почуття міри й контролю над кількістю споживаного алкоголю;
- порушення діяльності ЦНС і внутрішніх органів;
- зміна психіки, що виникає навіть при епізодичному прийомі алкоголю та спричиняє самогубства, вчинені у стані сп'яніння.

До наслідків алкоголізму варто віднести й погіршення показників здоров'я осіб, які зловживають спиртними напоями. Алкоголізм і пов'язані з ним хвороби як причина смерті поступаються лише серцево – судинним захворюванням і раку.

Вживання наркотиків

Наркотики — це речовини, які викликають токсичне отруєння, психологічну і психічну залежність.

Уживання наркотиків створює загрозу для суспільства в цілому і для здоров'я самої людини. На 1 січня 2003 року з більш ніж. 106 тисяч зареєстрованих наркоманів 90 % становить молодь віком до 25 років, більше 6 тисяч неповнолітніх. За оцінками МВС, реальна кількість людей, що вживають

наркотичні речовини, у 10—12 разів більша, ніж офіційно зареєстровано, і може складати більше 1 мільйона чоловік.

Наркотики страшні тим, що навіть одноразове їхнє вживання може призвести до наркотичної залежності.

Люди, які вживають наркотики, значно більше, ніж інші, ризикують отримати ВІЛ - інфекцію. Під дією наркотичних речовин нервові клітини просто «згорають», що призводить до зниження захисних функцій організму, порушується здатність логічно мислити, засвоювати інформацію та концентрувати увагу, порушується пам'ять.

До вживання наркотичних речовин схильні люди, у першу чергу, невпевнені в собі, які не вміють протистояти тиску оточуючих і відстояти свою думку, які мають занижений рівень самоповаги, емоційну нестійкість, проблеми в спілкуванні.

Звісно, наркоманія призводить і до кримінальних вчинків. Кількість злочинів, скоєних наркоманами, складає близько 15 % від загального числа. За останній рік кримінальні випадки через наркоманію зросли вдвічі.

Ці речовини перетворюють сильну, цілеспрямовану особистість людини в слабку її подобу. Лише тверда позиція кожної людини зможе вберегти її від негативних чинників, що псують її здоров'я.

Загальновідома істина: краще попередити хворобу, ніж її лікувати.

Види наркотичних речовин:

- антидепресанти;
- галюциногени;
- каннабоїди;
- опіати;
- психостимулятори
- інгалянти.

У наш час учені дійшли висновку, що проблема наркотизації суспільства набагато ширша й глобальніша, ніж інші. Необхідне чітке уявлення про всі її складові частини, про її небезпеку. Наркоманію, як і будь яку хворобу, легше попередити, ніжвилікувати, тому не варто піддаватися на вмовляння спробувати наркотики хоча б раз, треба вміти протистояти їх поширенню.

Тема: "Скажемо курінню - Ні"

Ця тема відповідає розділу програми «Ціннісне ставлення до себе» 6 клас.

II. Форма виховної діяльності : класна година

Класна година — одна з найважливіших форм організації виховної роботи з учнями. Вона включається у шкільний розклад проводиться щотижня у певний день. Класна година виконує такі виховні функції: просвітницьку, орієнтувальну та спрямовуючу.

Наша класна година має спрямувальну функцію. Вона передбачає розмови про життя. Ця функція виступає як реальний вплив на практичний бік життя школярів, їхню поведінку, вибір ними життєвого шляху.

Частіше за все класна година одночасно виконує всі три функції: вона і виховує, і орієнтує, і спрямовує учнів.

Організація класної години починається із психологічної підготовки учнів до серйозної розмови.

Перед проведенням класної години класний керівник повинен вирішити низку питань: визначити тему та методи проведення класної години, місце і час її проведення, скласти план підготовки і проведення класної години, залучити до процесу підготовки якомога більше учасників, розподілити завдання між групами та окремими учнями. Обов'язково враховуємо вікові особливості, матеріал для нашої групи учнів повинен бути легким для сприйняття. Класна година складається з трьох частин: вступної, основної та заключної. Заключна частина повинна стимулювати учнів до самовиховання.

III. Мета та завдання:

- ознайомити учнів зі шкідливим впливом тютюну на здоров'я підлітків та дорослої людини;
- виробляти уміння й навички передбачати небезпеку для свого здоров'я;
- сприяти розвитку чітких життєвих орієнтирів - головна цінність суспільства

це життя й здоров'я людини;

- сформувані в учнів негативне ставлення до паління та розуміння власної відповідальності за своє здоров'я та здоров'я людей, що оточують

IV. Підготовка виховної діяльності

1. Збір матеріалів :

- плакати з висловами видатних людей;
- виставка книг на здоров'язберігаючу тему;
- виставка дитячих малюнків «За здоровий спосіб життя»;
- матеріали для проведення досліду;
- попереднє анкетування учнів класу «Моє ставлення до паління»;
- фотоматеріали - наслідки шкідливого впливу тютюну на організм

людини.

2. Підготовка учнів які приймають участь у проведенні години спілкування (робота з додатковою літературою та засобами масової інформації)

3. Клас об'єднується в дві групи. Завдання груп - в кінці виховного заходу підвести підсумки тих знань, які вони отримали.

І група повинна записати своя міркування «Чому я ніколи не буду палити»
План або програма підготовки.

ІІ група розробляє текст листівки «Куріння шкідливе для здоров'я». (5-10хв)

V. Активність і спрямованість школярів

1. Створення робочої групи (учні які безпосередньо беруть участь у проведенні виховного заходу)

- ведучі;
- лікар;
- хіміки.
-

VI. План проведення

1. Організаційний момент

2. Актуалізація та мотивація опорних знань (використання методу «Мозковий штурм»)

3. Повідомлення теми та мети заходу.

4. Вступне слово вчителя.

5. Інформаційні повідомлення (історія та медицина).

6. Висновок

Ведучий 1. По даним Всесвітньої організації охорони здоров'я зараз на планеті палить приблизно половина чоловіків і четверта частина жінок. Від наслідків хронічного нікотинового отруєння щорічно передчасно розлучається з життям не менше 2,5 млн. людей.

Ведучий 2: Саме тому 18 листопада на всій планеті відмічається Міжнародний день боротьби з курінням. Сьогодні ми з вами подивимося на тютюн і куріння очима різних учених-фахівців. І так слово історикам.

Історик 1: Відкриття Америки подарувало людині дві знамениті рослини картопля і тютюн. За справедливим виразом Гете, картопля стала для людства благословенням, а тютюн - карою. Тютюн як представник дикої флори був відомий ще з давніх часів в Європі, в Азії, в Африці. Листя його спалювалося на багатті і його дим впливав на людей та мав одурманюючу дію. Згадки про куріння є в старокитайських літописах. Палили і єгипетські фараони. Проте аж до середніх віків нашої ери куріння було лише частиною релігійних ритуалів.

Історик 2: Розповсюдження тютюнової зарази серед народів миру пов'язане з ім'ям Колумба, який разом з членами своєї знаменитої експедиції вперше побачив індійця, що «п'є дим». З другої половини 16 століття куріння почало «тріумфальний» хід по країнах і континентах. Але майже зразу ж почалася і боротьба проти куріння. В 1604 вийшла праця «Про шкоду тютюну»,

що належала Якову I Стюарту, королю Англії. В ньому наголошувалося, що це «звичка осоружна зору, нестерпна для нюху, шкідлива для мозку, небезпечна для легенів...»

Ведучий 2: Злою, чорною, чортовою травою, породженням пекла називають тютюн. І в цьому немає перебільшень. В тютюновому димі знайдено до 6000 самих різних компонентів, 30 з яких відносяться до розряду натуральних отрут. Про склад тютюну ми попросили розказати хіміків.

Хімік 1. Паління є тлінням тютюну і паперу при $t = 300$ °C. дим який утворюється при цьому є сумішшю 1200 газоподібних, рідких і твердих компонентів, які шкідливі для організму. Окрім нікотину, він містить чадний газ, ціаністий водень, аміак, піридин, метанол, радіоактивні речовини, різні речовини, що викликають рак та інші захворювання. Отруйність тютюнового диму в основному все ж таки залежить від змісту нікотину. Нікотин зустрічається в листі тютюну. У вільному вигляді нікотин - безбарвна масляниста рідина з характерним запахом тютюну.

Хімік 2: В тютюновому димі знайдений цілий ряд речовин, об'єднані загальною назвою канцерогени, тобто що викликають рак. Більш 1 кг цих речовин нагромаджується в легенях тих, що багато і довго палять. Величезна кількість в тютюновому димі і радіоактивних речовинах. При викурюванні однієї пачки сигарет в день чоловік одержує дозу радіації, в 7 разів перевищуючу ту, що визнана гранично допустимою Міжнародною угодою по захисту від радіації.

Лікар 1. Отже, найстрашніший результат куріння - рак. (Частіше всього рак легенів, губи, гортані, шлунку.) Людський організм володіє дивною стійкістю. Не кожний курець вмирає від раку. Але слабке місце обов'язково знайдеться, і куріння вплине на здоров'я. Це може бути виснажливий бронхіт і пневмонія.

Навіть одна сигарета шкідлива для живого організму. Підраховано, що смертельна доза нікотину для однієї людини складає 1 мг на 1 кг маси тіла, тобто близько 50-60 г для підлітка. Але при цьому потрібно врахувати, що організм, що росте, приблизно в два рази чутливіший до нікотину, ніж дорослий.

Лікар 2: Особливо небезпечно палити під час вагітності - це, значить, піддавати небезпеці і здоров'я новонародженого.

Діти тих, що палять під час вагітності на 150-240 гр. легше, ніж у тих, що не палять. Смертельною дозою для немовляти є 1 мг. Ці цифри не потребують коментарів. Додам лише, що небезпечно для немовляти і пасивне куріння молодої матері, тобто щоденне перебування в накуреному приміщенні.

Лікар 1: Тепер давайте подивимося, як відбувається процес куріння? **Дослід «лялька, що палить».** До гумової груші приєднується одноразова система для внутрішньовенного переливання розчинів, в яку вставляється шматочок вати. Вата в цьому досліді служить моделлю легенів курця з другого боку за допомогою мундштука до системи приєднується сигарета. Сигарета запалюється і з допомогою гумової груші викурюється. Від ляльки валить дим. Колір вати змінюється. Вона поглинає тютюновий дьоготь і стає жовтою. Вата

виймається з трубки, ділиться пополам і поміщається в стакани з водою і 96% етанолом. Розчинники жовтіють, виходить витяжка тютюнового дьогтю.

Лікар 2: Так ось перший удар нікотин наносить мозку. За даними вчених, у юнаків, що курять:

- знижується обсяг пам'яті на 5%;
- знижується точність виконання математичних дій на 5,5%;
- знижується здатність до навчання на 4,5%

Куріння - дуже шкідлива звичка. Вона призводить до психофізіологічної залежності, позбутися якої набагато складніше, ніж набути. А окремі люди назавжди стають залежними від тютюну. Доки людина здорова, вона не думає про здоров'я, а сприймає його як щось належне. І лише захворівши, починає усвідомлювати, яке це багатство - бути здоровим!

VII. Загальні висновки.

Тепер кожна із груп виконає завдання (Видається ватман і маркер)

I група повинна записати своя міркування «Чому я ніколи не буду палити»

II група розробляє текст листівки «Куріння шкідливе для здоров'я». (5-10хв)

Представлення своїх пропозицій проводиться біля дошки.

Класний керівник

Уявіть собі, що я кореспондент і беру у вас інтерв'ю. Кожен із вас повинен, взявши мікрофон, розповісти що вам сподобалося у сьогоднішній бесіді та що ви почули вперше.

Сьогодні ми торкнулись важливої, серйозної, актуальної теми. І мені хочеться, щоб пам'ятали, ви - майбутнє нашої країни. Здоров'я нації - успіх країни в усіх напрямках.

Ця тема відповідає розділам програми виховання «Ціннісне ставлення до себе та до природи»

II. Форма виховної діяльності: година спілкування (усний журнал)

Година спілкування – різні форми спілкування з класним колективом на теми, які найбільше хвилюють учнів. Це можуть бути : бесіда, класна елінг, „філософський стіл”, „мозковий штурм”, дискусія, диспут, гра, усний журнал, та інше.

Такий захід зазвичай виконує просвітницьку роботу, спрямовану на орієнтувальні функції.

Організація спілкування передбачає формування досвіду й культури спілкування під час обговорення питань.

Перед тим як проводити годину спілкування, необхідно дотримуватися певних правил:

- ✚ Необхідно читати, вивчати матеріал з тих питань, які будуть розглядатися.
- ✚ Необхідно обрати відповідні форми проведення та методику спілкування.
- ✚ Не давати оцінки висловам і думкам дітей, а підводити до єдиного висновку.

Година спілкування складається з трьох частин: вступної, основної та підведення підсумків. Заключна частина – це власні висновки учнів. Матеріал повинен бути легким для сприйняття.

III. Мета та завдання:

- ✚ продовжити роботу над вихованням дбайливого відношення до природи рідного краю;
- ✚ виховання екологічних знань;
- ✚ прищеплювати навички збереження здоров'я, обачливого і відповідального ставлення до себе;
- ✚ навчити передбачати небезпеку для свого здоров'я.

IV. Підготовка виховної діяльності

1. Збір матеріалів:

- ✚ плакати з висловами про екологічне становище;
- ✚ виставка книг та рефератів, у яких розкривається екологічна проблема оточуючого середовища та продуктів харчування;
- ✚ збір фотоматеріалів про стихійні сміттєзвалища на території нашого села та району;
- ✚ зібрати колекцію упакувань із різних матеріалів (паперові, скляні, поліетиленові із фольги); колекція косметичних засобів різних фірм;

колекція чаїв („За Динамо”, „Міцний”, „Батик”, „Ліптон”, „Бесіда”), газовані напої, які мають різне забарвлення, різні марки соняшникової олії, томатної пасти та пива;

✚ оформити газету „Екологічні новини”, повинна містити у собі інформацію про пріони, харчові добавки, генетично модифіковані продукти.

2. Підготовка учнів, які приймають участь у підготовці та проведенні години спілкування (робота з додатковою літературою, та засобами масової інформації)

3. Учні об’єднуються в три групи. Завдання групам - підвести підсумки в кінці заходу і сформулювати раціональне розв’язання щодо вирішення даної проблеми.

Завдання

для першої групи: як можна використати пакувальні матеріали, не роблячи шкоди навколишньому середовищу, тобто вирішити проблему зі сміттям.

Завдання для другої групи: що необхідно зробити, для того щоб продукти харчування були якісними.

Завдання для третьої групи: чим необхідно керуватися при виборі косметичних засобів.

Групам роздають аркуші паперу, маркер для того, щоб записати або замалювати свої пропозиції з рішенням даних проблем.

висловити свої пропозиції

V. Активність і спрямованість школярів

1. Створення робочої групи (учні які безпосередньо беруть участь у проведенні даного виховного заходу)

✚ ведучий;

✚ експерти;

✚ спікер (керівник групи);

✚ секретар (веде запис результатів роботи групи);

✚ доповідач (висловлює думку групи).

VI. План проведення заходу:

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація та мотивація опорних знань.
3. Повідомлення теми та мети заходу.
4. Вступне слово вчителя.
5. Інформаційні повідомлення
6. Обговорення висновків та гіпотез;
7. Формування завдань на майбутнє.
8. Підбиття підсумків.

Учитель. Ми все частіше й частіше чуємо слово „екологія". Що це таке? Ми хочемо допомогти вам розібратися у цьому. Кожний, місяць ми з вами будемо перегортати сторінки усного журналу " Екологічний бумеранг". Адже для того щоб в майбутньому ми нікого не звинувачували у своїх негараздах, нам потрібно мати екологічні знання та моральні переконання в тому, що, тільки зберігаючи природу, людина збереже саму себе і своє здоров'я. І наша з вами задача спробувати розв'язати цю проблему.

Ведучий I. Колись дуже давно, у людей не було нічого, що є зараз. Не було ферм, заводів і фабрик. Не було техніки й теплих домівок. Не було звичного для нас взуття й одягу.

Життя людей залежало від капризів природи. Через невдале полювання вони голодували. Сильні морози або посуха нерідко загрожували загибелі цілим поселенням. Наші далекі предки схилялися перед силою природи, гостро почували свою залежність від неї і прихилилися перед нею.

Але поступово багато чого змінилося. У людей з'явилися ферми, заводи. Були створені різноманітні машини, побудовані будинки. І людям стало здаватися, що вони вже не залежать від природи, і вони сильніше від неї. Вони стали її господарями. Більше того, люди вирішили підкорити природу. Озброїлися технікою, уявили себе всемогутніми, вирішивши, що їм все на планеті підвладно. Але пройшов час, і люди почали розуміти, що це зовсім не так. Підкорення природи привело до забруднення повітря й води, руйнування ґрунтів, загибелі лісів, зникнення багатьох видів рослин і тварин. Люди стали розуміти, що вони не панують над природою, а попросту знищують її.

Ведучий II. Виявилось, що люди які раніше безліччю ниточок були пов'язані з природою, знищуючи її, загинуть самі.

У будь - якій родині щорічно викидають велику кількість різноманітних речей. У рік на кожного жителя великого міста доводиться ціла тонна сміття! В одній із країн підраховали: якщо все сміття, що утвориться в країні щороку, зсипати в одну гору, то буде потрібно майже три мільйони вантажівок, щоб цю гору сміття вивести.

Частину сміття спалюють, частину закопують. І те, і інше - не кращий вихід з положення. При спалюванні сміття нерідко утворюються шкідливі речовини, що забруднюють повітря. А при закопуванні може відбутися отруєння ґрунту й підземних вод.

У багатьох країнах зараз частину сміття переробляють - виявляється, з нього ще можна одержати чи мало корисного. Учені й інженери шукають нові способи переробки сміття. Адже не можна допустити, щоб на Землі вирости цілі гори відходів (учням пропонується переглянути фотографії з сміттєзвалищами й вгадати в яким місці нашого села, була зроблена ця фотографія). (Фото)

Ми вважаємо, що після нашого уроку ви зможете допомогти знайти нове застосування відходам, які накопичуються у вас вдома. Знайдете правильний шлях одержання екологічно чистих продуктів.

А для кращого розуміння даної проблеми, ми вирішили запросити експертів, які нам допоможуть розібратися в деяких екологічних проблемах.

Завдання екологічних груп полягає у розробці плану - рішення конкретної проблеми (озвучення завдань екологічних груп).

- Слово надається першому експертові, який познайомить нас із косметичними засобами і їх властивостями (підбираються косметичні засоби з різними маркувальними смужками).

Інформація виступу експерта першого (Косметичні засоби)

Косметичні засоби є одним із досягнень цивілізації. Їх широко використовували ще первісні племена й країни Стародавнього світу. Не виключення й косметика. І якщо на сьогоднішній день прерогатива використання косметики належить, в основному, слабкій статі, то в Стародавньому світі чоловіки на рівні з жінками активно застосовували косметичні засоби.

Археологічні дослідження доводять, що косметика широко застосовувалася вже в Стародавньому Єгипті. У пірамідах збереглися туалетні коробочки з повним набором різноманітних пухирців, баночок і іншого начиння. Захоплення косметикою було надзвичайно велике, що навіть мумії кішок, священних биків і скульптурних портретів розфарбовувалися косметичними засобами. Єгипетські жінки білилися, рум'янилися, уживали ілюміновані фарби. Жінки чорнили брови й очі спеціальним порошком кохоль, малювали зелені кола навколо очей малахітом. Знатні дами користувалися косметичними засобами, настояними на травах, використовували різні парфуми й пахощі.

Єгипетські рецепти, що згадуються ще в працях Гіппократа, увійшли в народну європейську медицину. Це насамперед рецепти мазей, які виготовлялися в храмах. Особливо цінувалися єгипетські мазі й порошки, їм приписувалися властивості омолодження, цілющі й навіть магичні властивості. Їх дійсно можна було назвати цілющими, тому що всі косметичні засоби виготовлялися винятково із природних компонентів.

У сучасному світі під поняттям "косметика" поєднується досить широкий спектр продукції, як гігієнічної (із природних компонентів), так і декоративної (у більшості випадків зі штучно створених компонентів). В усьому світі, і в тому числі в Україні, споживачі виявляють велику цікавість до найрізноманітнішої декоративної косметики й парфумерії: від легкої ароматизованої туалетної води до косметичних барвників, які можуть на довгий час змінити колір шкіри.

Однак населення, використовуючи косметичні засоби, підкреслюючи свою красу й привабливість, одержуючи від цього моральне задоволення й гарний настрій, забуває, а в більшості випадків і не знає, про сховані фактори екологічної небезпеки, які можуть проявлятися при використанні неякісної косметичної продукції. Така висока популярність косметики робить її досить привабливою для підробки.

Спеціальні дослідження показують, що найбільш популярні косметичні товари мають найвищий рейтинг фальсифікації. Як у столиці, так і в маленьких і великих містах України можна купити губну помаду, лак для нігтів або тіні для очей "відомих" торговельних марок вартістю 5-10 грн. Хоча цілком зрозуміло, що продукція всесвітньо відомих виробників коштує набагато дорожче, але споживач все-таки купує й не замислюється про те, що купує фальсифікат.

Купуючи таку продукцію "по дешевці", споживач не враховує, що заощадивши гроші, у найкращому разі придбає не якісну продукцію, а в гіршому – підірве здоров'я, і потім заплатить за ліки набагато дорожче. Так, фальсифікат може викликати в здорової людини алергійну реакцію, появу висипів, набряків, випадання волосся або інші пагубні наслідки. Пояснити це можна тим, що у виробництві такої косметики часто використовують небезпечні або прострочені інгредієнти. Сьогодні вже достеменно відомо, що підробляють продукцію навіть самих знаменитих фірм, додаючи в "креми" парафін, і собачий жир, і навіть каніфоль; фальшивку, як правило, упаковують так, що й виробникам інколи важко відрізнити підробку від своєї продукції. Тому, купуючи косметику, обов'язково необхідно звертати увагу на назву, якщо вона написана невизначено й обіцяє щось безграмотне й нереальне (наприклад, що "крем усуває сальність і розгладжує зморшки"), краще відмовитися від покупки. Серйозні фірми завжди дають докладну анотацію своєї продукції.

Сьогодні важливо знати, що небезпечно купувати косметику, що апробована на тваринах або містить штучні барвники, ароматизатори, консерванти, формальдегід, або важкі метали. Для перевірки безпеки косметичних засобів немає ніякої необхідності тестування на тваринах.

Існують тисячі перевірених безпечних інгредієнтів і цілий ряд прекрасних сучасних апробованих методів тестування, більш науково обґрунтованих, інформативних, чим досліди на тваринах.

Багато відомих компаній, що виробляють натуральну косметику, і магазини "здорових" продуктів що продають товари, маркіровані як "не жорсткі". Цей термін не означає, що товари не перевірені зовсім; в основному вони містять інгредієнти, позначувані GRAS ("загальноновизнані як безпечні") по класифікації FDA (Керування по санітарному нагляду за якістю харчових продуктів і медикаментів). Більшість інгредієнтів, які проходять тестування - просто хімічні суміші, що цікавлять хіміків на предмет здатності викликати роздратування, біль, ушкодження й навіть смерть.

По медичній статистиці відомо, що майже 80% шкірних захворювань виникають під дією барвників, ароматизаторів і консервантів, що входять до складу багатьох косметичні засобів для шкіри. Сьогоднішня косметична індустрія використовує приблизно 8000 хімічних сполук у косметичних засобах, і не має ніяких точних даних про потенційно токсичний ефект комбінації цих речовин у косметичних препаратах. Штучні барвники створюються хімічним шляхом і часто використовуються для того, щоб продукт виявився поза конкуренцією. Ці барвники можуть серйозно впливати

на чутливу шкіру й викликати важкі алергічні реакції. Лікарі вважають, що кам'яновугільні барвники, основні реагенти в макіяжі, викликають дерматити, рак шкіри.

З великої кількості хімічних інгредієнтів використовуваних у косметичній продукції можна зупинитися на наступних:

- ✚ хімічні ароматизатори часто використовуються для маскування неприємних хімічних запахів багатьох косметичних компонентів; спеціальні дослідження показують, що вони викликають роздратування шкіри, алергічні реакції (сип, головний біль), підвищують фото чутливість шкіри (поява на шкірі коричневих плям внаслідок взаємодії сонячного світла з парфумами);

- ✚ віддушини. У косметиці використовуються ароматичні речовини як штучного походження, так і натуральні. Представники косметичних фірм вважають, що вони не впливають на виникнення алергічних реакцій. Хоча медики говорять інше-найнебезпечніші в цьому смислі деякі ефірні масла, такі як бергамотове, лавандове й масла цитрусових. Так що, чим менш сильний запах має ваша помада, крем або тонік, тим краще для вашого стану здоров'я;

- ✚ консерванти. Майже всі косметичні препарати включають консерванти, що несприятливо впливають на шкіру й викликають алергічні реакції. Найпоширеніший з них - формальдегід. Цей відомий канцероген можна виявити в 30% шампунів і 20% кондиціонерів для волосся. Якщо випити всього лише 15мг формальдегіду, смерть наступить через 2 години; у той же час він входить у креми, зубні пастки й закріплювачі для нігтів.

Консерванти необхідні для попередження забруднення косметичних засобів: як тільки ви відкриваєте кришечку у баночку попадає повітря, занурюєте в крем палець - крем забруднюється мікробами, а бактерії можуть викликати сверблячку, висипи й усілякі види запалень. Тому варто використовувати косметичну продукцію, що містить натуральні консерванти, наприклад, метилпарабен (метил - гідроксобензоат), пропилпарабен (пропил - гідроксобензоат), арніку або аскорбінову кислоту (вітамін С). Склад продукції завжди описаний або на упаковванні, або на самому флаконі, баночці, тубі.

- ✚ спирт, що входить до складу косметичних засобів, сильно сушить шкіру, а жирна шкіра - підсилює секрецію сальних залоз, тобто робить жирну шкіру ще масніше. Тому сьогодні косметологи практично відмовилися від спирту в складі лосьйонів.

- ✚ важкі метали. Наприклад, ацетат свинцю - активний інгредієнт засобів, що поліпшують колір шкіри. В 1981р. Міжнародний комітет з безпеки косметичних і парфумерних засобів дозволив додавати в мікрокількості миш'як і ртуть у засоби для догляду за волоссям; в 1978р. було виявлено, що розповсюджений барвник для волосся викликає різні запалення, але він як і раніше використовується в найвідоміших фарбах для волосся.

- ✚ барвники. Косметична промисловість практично не може існувати без барвників: декоративна косметика, фарби для волосся і навіть шампуні або креми - все це повинне мати колір. Але якщо в лаку для нігтів або відтіночному мусі барвник необхідний, то шампунь або крем цілком можуть обійтися й без

нього. Адже не зважаючи на те, що в них використовуються в основному харчові барвники, вони також дуже часто викликають алергію.

Тому якщо ви до цього схильні, не варто купувати яскраво - зелений шампунь або небесно - голубий гель для волосся з відбілюючими речовинами. Вони, як правило, знаходяться в різних засобах по догляду за шкірою, переважно в кремах для відбілювання пігментних плям, ластовиння й інших зайвих пігментацій шкіри.

✚ біологічно активні добавки. Вони присутні в багатьох косметичних засобах і можуть бути дуже різними, наприклад рослинні екстракти, гормони, мед, прополіс можуть бути індивідуально нестерпними.

✚ формальдегідні смоли. Вони входять до складу більшості лаків для нігтів. Відомо, що лаки для нігтів перекривають "подих" пластинки й можуть викликати серйозні її порушення аж до повного відриву або відмирання. Як правило, цей вид алергії виникає і в тих, хто також реагує й на будь-які інші види лаків, що використовуються в побуті.

Таким чином, на сучасному ринку косметики майже всі косметичні засоби, які використовує населення, можуть викликати цілий перелік різноманітних захворювань. Алергійна реакція на косметику, на жаль, сьогодні повсюдно розповсюджене явище. Тому споживачеві необхідно проявляти максимальну обережність при виборі індивідуальних косметичних препаратів.

Косметичні продукти, реалізовані на ринку України не повинні завдавати шкоди здоров'ю людини і її життю про це говориться в законодавчих документах, в актах технічного регулювання якості товарів народного споживання України. У цей час українське законодавство приводиться у відповідність із Угодою про партнерство й співробітництво з ЄС, а також у прийнятті і введенні міжнародних стандартів сертифікації процедур відповідно до міжнародної практики. Введення європейських директив є одним з етапів реформування законодавства. Так, Укрметртестстандарт уже розробив редакцію технічного регламенту підтвердження відповідності безпеки косметичної продукції, що максимально наближена до вимог європейської директиви.

Маркірувальні позначки на косметичних засобах:

"чорна смуга" – містить отруйні речовини;

"червона" – містить шкідливі для здоров'я речовини;

"синя (блакитна)" – не містить отруйних або шкідливих речовин;

"зелена, біла"

можна використовувати людям, які страждають алергічними захворюваннями.

Розглянемо маркування на косметичних засобах різних фірм (коли купуєте косметичний засіб звертайте увагу на маркірувальні смужками)

Завдання першої групи.

Ведучий І. Прослухаємо інформацію експерта другого. Небезпека фальсифікації товарів народного споживання

Інформація виступу другого експерта

Небезпека фальсифікації товарів народного споживання

У наш час, у зв'язку з розвитком в Україні сфери малого бізнесу й торгівлі, проблема фальсифікації товарів стає однією з основних у комплексі проблем безпеки ТНС. Підробка сама по собі може й не містити шкідливих речовин, не створювати небезпечних електромагнітних полів і навіть не уступати по якості. Однак важливо інше - виробники підробок, як правило, не несуть ніякої відповідальності за здоров'я споживачів; якість підробок не вище якості оригіналу й саме тому багато підробок можуть бути надзвичайно небезпечними навіть для життя людей.

Підробки товарів відомі з незапам'ятних часів, однак, широке їхнє поширення пов'язане із промисловою революцією (XX століття). Якщо не брати до уваги економічну сторону, деякі фальсифікації були нешкідливими, наприклад додавання пилу в перець або попелу листків у чай. Інші добавки, такі, як солі свинцю й міді, використовувалися для фарбування цукерок і сиру, завдавали певної шкоди. Звичайними фальсифікаціями в той період були квасці в хлібі, жолуді в каві, цегельний пил у какао, солі міді в маринованих огірках і синильна кислота у вині.

У наш час фальсифікуватися можуть практично всі ТНС, але найчастіше це відбувається з дорогими й з підвищеним попитом товарами.

Висока вартість кращих сортів створює передумови для численних фальсифікацій. У міжнародній практиці застосовується десятибальна шкала оцінки якості продукції.

Відзначимо, що чай грузинського й азербайджанського виробництва оцінюється не вище 3 балів.

Серед різних видів фальсифікації варто виділити і якісну фальсифікацію: за допомогою пересортування, а також повної або часткової заміни високоякісного чаю популярних найменувань (індійського, цейлонського, китайського) низькоякісними найменуваннями (грузинським, краснодарським), а також за рахунок підмішування у високоякісний чай низькоякісних компонентів (волокон, дроблених черешків), або старого низькоякісного чаю. Це найпоширеніший вид фальсифікації.

Існує також асортимент на фальсифікацію, що зустрічається значно рідше й досягається шляхом заміни рослинною сировиною схожою за зовнішнім виглядом (висушені листики пирію, вишні, тополі, верби, дуба, камелії).

Поряд з фальсифікаціями сухого чаю при його виробництві, на підприємствах громадського харчування застосовується ряд способів фальсифікації напоїв. Для підвищення екстрактивності у воду додають соду, що підвищує виділення танину. Соду можна виявити за допомогою лакмусового паперу або додаванням будь-якої кислоти (виділиться вуглекислий газ).

Також чай можуть фальсифікувати розчином паленого цукру, що повністю імітує його по кольору. Однак, якщо додати до нього лимон, такий чай не посвітліє, на відміну від натурального. Таким чином, додавання лимонав чай дає можливість визначити

натуральність (проводяться дослідження на виявлення фальсифікатів чаю. У нашому випадку "Міцний чай" та „Батік” забарвлення не змінив при додаванні скибочки лимона. А чай „За Динамо” та „бесіда” частково змінили забарвлення”. Можна провести дослідження з пивом). (Додаток1)

У зв'язку з децентралізацією імпорту кави на територію колишнього СРСР ринок був затоплений підробками цього продукту. Наприклад, підроблена кава "Jacobs" зустрічається в продажі в бляшаних банках із пластиковою кришкою й обклеєних етикеткою, на якій вказувалося, що товар зроблений у США. Насправді "Jacobs" виробляється в Німеччині, і розчинний "Jacobs" упаковується тільки в скляні банки.

У продажі зустрічаються також фальсифікований "Nescafe", у банках з паперовими етикетками, на яких вказується країна виробник США.

Оригінальний же "Nescafe" виробляється швейцарською фірмою Nestle, який ніколи немає паперової етикетки й завжди забезпечується бляшаною кришкою з вигравірованою назвою фірми Nestle.

Фальсифікація кави може бути асортиментною і якісною. У кожному разі дорогий продукт замінюється дешевим. Наприклад, можна замість натуральної кави використати його зернові заміники або штучні підробки.

Мелена і розчинна кава фальсифікується значно легше й частіше. Як правило, натуральна кава підмінюється заміниками - цикорієм, обсмаженими жолудями, ячменем, житом, винними ягодами. Все це доброякісні заміники, що не наносять шкоди здоров'ю. Лише їхня вартість в 3-5 разів нижче ціни, за якою вони продаються.

Для визначення цих заміників кави (мова йде про молоту каву) його необхідно заварити. При варінні цикорію, хлібних злаків, що містять крохмаль, утвориться гуща щільної консистенції з напівпрозорими частками. Гуща натуральної кави складається з окремих, досить твердих часток. Домішки заміників знижують прозорість настою й надають йому більш темний колір. При додаванні до настою кави цикорію, вона набуває темно – бурого кольору. Якщо залити каву холодною водою, її колір і смак майже не змінюється; цикорій же зафарбує холодну воду в коричневий колір і додасть їй гіркого смаку.

Крім доброякісних, можливі й інші заміники кави, наприклад, відходи кавових зерен з додаванням чистого кофеїну (білі крупинки), що у вільному стані можуть бути надзвичайно небезпечними.

Дуже популярним напоєм в усьому світі є пиво й тому воно також піддається фальсифікації. Висока вартість і дефіцит солоду й хмелю, велика тривалість технологічного циклу (від 7 до 42 днів) служать спонукальними мотивами спрощення готування, заміни або недовкладення цієї сировини. Поряд з технологічною фальсифікацією пива широко поширена споживча його фальсифікація (найвідоміша форма - розведення водою).

Використання неякісної сировини-один з видів технологічної фальсифікації пива за якістю. Скорочення строків головного шумування й

бродіння - також технологічна фальсифікація. Пиво в результаті має невиражений смак.

Недолив - це спосіб кількісної фальсифікації, один зі шляхів якої – додавання піноутворювачів (пральних порошків). Такий вид фальсифікації досить небезпечний для здоров'я споживачів.

Пиво часто фальсифікується відваром гірких і нерідко шкідливих рослинних речовин, присутність яких може бути визначено з допомогою додавання оцтової кислоти. Якщо після припинення випадання осаду й відстоювання пиво зберігає гіркий смак, значить у пиві присутній відвар гірких рослинних речовин. Якщо ж пиво своєю гіркотою зобов'язане тільки хмелю, то після такого досліду в нього не буде гіркого присмаку.

Іноді до пива для додання йому гіркоти додають пікринову кислоту, що дуже шкідливо. За даними газети "Садиба", її наявність можна визначити 10-хвилинним кип'ятінням у пиві утворяться шматочки білої вовняної тканини. Якщо вона зафарбується в жовтий колір, значить у пиві присутня пікринова кислота.

Широкий розмах придбала фальсифікація спиртних напоїв, що пов'язана з високим акцизом і ПДВ

Якщо де-небудь продаються міцні спиртні напої дешевше, ніж в інших магазинах можна бути впевненим, що напій не заводського виробництва. До складу такої горілки часто входять інгредієнти, що зовсім не сприяють поліпшенню здоров'я. Спирт не завжди харчовий, вода, який він розведений, найчастіше взята без посередньо з під крана. Крім того, до такої горілки часто додають димедрол, що при низькому вмісті спирту дає одурманюючий ефект. Як затверджує А.Цукрів, все це разом приводить до виразки шлунку, хворобам печінки та інших хвороб.

Найпоширеніші способи фальсифікації всіх безалкогольних напоїв-їхне розведення або повна заміна водою. Найчастіше фальсифікатори придумують напоям нові, оригінальні назви, разом з тим відсутня інформація про використану сировину й склад продукту. Заміна натуральної сировини систематично виявляється як лабораторними, так і органолептичними методами.

Широко розповсюджена в Україні якісна фальсифікація соняшникового масла. Наприклад, улітку 1999р. було виявлено 6 фірм, що підробляють дніпропетровську "Олейну". Основні відмінності підробок - форма й розмір пляшки (730мл замість 930мл оригіналу), відсутність дати й строку зберігання на ковпачку. Однак навіть продукція, що не є підробленою, як правило, не відповідає навіть зазначеним на ній показникам якості. Більшість масел містять підвищену кількість пероксидів, що надають йому гіркий смак.

Виявити такі й інші підробки допомагають помітні рекламні фрази на етикетці:

- "екологічно чистий продукт"- у законодавстві України про харчові продукти й санітарні норми не має визначення цього терміна;

- "без консервантів"- соняшникова олія й не повинна їх містити, тому що псується вона зовсім не через мікроорганізми.

- "без холестерину" – рослинне масло його й не може містити;

- "масло містить вітамін Е"- дослідження показують, що його зміст незначний - 40-60мг/100м.

Ринок України затоплений також підробленими електро побутовими приладами. Більшість із них продаються приватними підприємцями на ринках.

У цілому, проблема підробок одна з найбільш складних і найбільш важко розв'язуваних на ринку ТНС в Україні.

(завдання для другої групи)

Ведучий

II. Інформація про

споживчі

стадії екологічного циклу товарів народногоспоживання.

Інформація виступу експерта третього

Споживча

стадія еколого-

технологічного циклу товарів народногоспоживання є основою нашого здоров'я.

Однією з основних відмінностей споживчої стадії від інших стадій є те, що зроблений товар уже повністю має всі споживчі властивості. Але процес споживання ще не почався, тому що товар ще не є власністю споживача, а належить суб'єктам сфери виробництва, торгівлі й послуг. У цей час товар також може перебувати в процесі транспортування.

Особливості її перенесуться й на початкові моменти споживчої стадії, коли споживач уже придбав товар, але саме споживання (експлуатація) ще не почалося. У цей час відбувається поліпшення властивостей товарів (особливо харчових) у зв'язку з ферментацією. Однак, встановлено, що в більшості випадків навколишнє середовище впливає на ТНС, внаслідок якого споживчі властивості товару, у тому числі їхня безпека для споживача, погіршуються.

На даній стадії під навколишнім середовищем розуміють всю сукупність предметів (як живої або неживої природи, так і продуктів, зроблених людиною) і явищ "навколишніх" товарів, внаслідок впливу яких особливості останнього можуть мінятися.

До числа основних факторів, що впливають на товар до початку споживання, які можуть зробити його споживання неможливим, відносять, вид тари; умови транспортування; можливість впливу гризунів; вологість і температура повітря; кисень і інші хімічні елементи повітря; світло; наявність мікроорганізмів у навколишньому середовищі.

Найбільш впливають ці фактори роблять на продукти харчування, хоча тією чи іншою мірою вони впливають на всі ТНС.

Тара й упакування призначені для запобігання товару від псування й зменшення втрат у вазі й обсязі, а, відповідно, якості, і безпеки при транспортуванні.

Повиду упакування тара ділиться на зовнішню й внутрішню: картонні й пластикові коробки, бочки, кульки.

Як допоміжний матеріал для упакування вживається: обгортка (олов'яна фольга, пергамент, целофан, папір) і різні пакувальні матеріали (деревна стружка, пенопласт, дутий целофан та інші).

Поступені твердості тара ділиться на:

- тверду (охороняє товар від механічних ушкоджень і виготовляється із дерева, скла, жести) - це бочки, ящики, металева тара;

- напівтверду (використовується для товарів які менш піддаються деформації й виготовляється з картону, дранки) - це коробка, кошики;

- м'яку (застосовується для товарів, які не бояться деформації й виготовляється із тканини, рогожі, целофану, паперу) – це мішки, лантухи та інше. Останнім часом проблема тари й упакування здобувають екологічне значення. Очевидно, що потреби вона не задовольняє, а є лише засобом, що забезпечує збереження товару.

Пропонується ознайомитися з деякими позначеннями, які можна побачити на упакуваннях продуктів споживання.

Упакування є одним з найбільш потужних джерел побутового сміття. Це реклама товару, шлях швидкої його реалізації споживачеві, що не відразу й зрозуміє, що настільки яскраве й гарне упакування може нашкодити здоров'ю. Наприклад упакування товарів-четверта по обсягу індустрія в США. Вона споживає:

приблизно 75% усього виробленого скла;

приблизно 50% усього паперу;

приблизно 40% усього алюмінію;

приблизно 40% усього пластику;

приблизно 8% всієї сталі.

Упакування становить до однієї третини всього сміття, що вивозиться на смітників США.

У нас зараз теж віддається перевага гарній упаковці. Зверніть увагу на нашу колекцію. Вона дуже різноманітна і майже вся має привабливий вид. Але що знаходиться під цією привабливістю?

Крім екологічного значення тара й упакування має також значення й для безпеки людини при споживанні ТНС. За даними деяких дослідників шкідливі речовини можуть переходити з упакування в товар, що вкрай небезпечно у випадку продуктів харчування.

По даним Гринпис Росії пластикові пляшки, виготовлені з полівінілхлориду (ПВХ) із часом під дією кислот і цукрів (які можуть бути в напоях) починають виділяти хлор. При регулярному споживанні напоїв з такої тари. Можна забруднити організм хлорорганічними з'єднаннями. Поверх того, у тарі можуть утримуватися канцерогени, які негативно впливають на організм.

У цей час надзвичайно росте попит на харчові напівфабрикати для швидкого готування, тому що жінка не хоче витратити багато часу на готування

їжі. Такі готові до вживання продукти істотно небезпечні бо містять велику кількість шкідливих речовин.

Ще не виникло усвідомлення споживачами того, що вартість продукції може залежати від обсягу відходів (у т.ч. і впакувань) і витрат на їхнє видалення й утилізацію.

У промисловості розвинених країн пакувальний матеріал складається з 30% ваги й 50% обсягу побутового сміття. У складі пакувального матеріалу провідне місце належить паперу, потім - склу, металам й пластмасам.

Швидкими темпами зростає частка пластмасових відходів. У пластмасовій упаковці зараз виробляється значна кількість напоїв, рослинних масел, миючих та інших засобів туалету й побуту.

Таким чином, міняється не тільки кількість, але й структура використовуваного пакувального матеріалу. До 1975р. на міжнародному ринку напоїв переважали звичайні скляні пляшки багаторазового використання, і лише невелику частину становили алюмінієві й сталеві банки одноразового використання. До 1981р. співвідношення стало зворотним, а в 1985р. на алюмінієві й пластмасові банки доводилося 69%, а на пляшки багаторазового використання - 16%.

Перша 355 - мілілітрова алюмінієва банка для напоїв з'явилася в 1963р., до кінця 80-х років на їхнє виробництво йшло 22% всіх відвантажень алюмінію в США. В 1963р. У США було використано 11,5млрд. металевих банок для напоїв, з яких 11,4млрд. були сталевими. Але вже в 1985р. Загальна кількість банок виросла ся до 70млрд., з яких 66 млрд. (94%) були алюмінієвими.

Проблема утилізації тари є однією з основних, і ми ще не навчилися боротися і з цим сміттям. Як бути і як вирішити цю проблему. (завдання третій групі

Ведучій І. Ми одержали достатню кількість інформації для роботи наших груп. Вони працюють протягом 10 хв. Після чого надають нам свої перспективні плани рішення даних проблем. (для роботи використовується маркеріпапіррозміром А3, щоб було видно здодошки). (Додаток 2)

Підведення підсумків.

Вчитель. Може хтось із вас закінчивши школу стане екологом, або експертом по визначенню якості харчових продуктів, косметичних засобів, а може, просто буде працювати на хімічному або харчовому виробництві. Тепер кожний з вас зможе визначити, що необхідно для збереження власного здоров'я та здоров'я своїх близьких, а також навколишнього середовища.

Мизвамипроробиливеликийшлях,іясподіваюся,щовидержалигарнийурок. Вашемайбутнєзавами.Інаприкінціменіхочетьсяпрочитатитакіслова:

Всех приютила наша планета,
Только мусору места здесь нету.
Дом наш природный не погубите!
Сэра Мусэра в шею гоните.

(Додаток 7)

Формування ціннісного ставлення особистості до суспільства і держави

Складовою системи виховання є *ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави* що виявляється у патріотизмі, правосвідомості, політичній культурі та культурі міжетнічних відносин.

Патріотизм виявляється в любові до Батьківщини, свого народу, турботі про його благо, сприянні становленню й утвердженню України як суверенної, правової, демократичної, соціальної держави, готовності відстояти її незалежність, служити і захищати її, розділити свою долю з її долею, повазі до українських звичаїв і обрядів, усвідомленні спільності власної долі з долею Батьківщини, досконалому володінні української мовою.

Розвинена правосвідомість виявляється в усвідомленні особистістю своїх прав, свобод, обов'язків, свідомому ставленні до законів та державної влади.

Політична культура - це політична компетентність (наявність знань про типи держав, політичні організації та інституції, принципи, процедури й регламенти суспільної взаємодії, виборчу систему), а також лояльне й водночас вимогливе ставлення громадян до держави, її установ, органів влади, здатність брати активну участь в ухваленні політичних рішень. Культура *міжетнічних відносин* передбачає поважне ставлення дітей та учнівської молоді до прав людини; сформованість інтересу до представників інших народів; толерантне ставлення до їхніх цінностей, традицій, мови, вірувань; вміння гармонізувати свої інтереси з етнічними та релігійними групами заради громадянської злагоди.

Військово – патріотичне виховання передбачає вироблення високого ідеалу служіння народові, готовності до трудового та героїчного подвигу в ім'я процвітання Української держави. Воно покликане формувати громадянина-патріота, виробляти у нього глибоке розуміння громадянського обов'язку, готовність у будь-який час стати на захист Батьківщини, оволодівати військовими і військово-технічними знаннями, спонукати до фізичного самовдосконалення, а також вивчав ти бойові традиції та героїчні сторінки історії українського народу, його Збройних Сил.

Здійснюючи виховання учнів за даним напрямком, організатори цього процесу повинні бути добре ознайомлені з його теоретико-методологічним і технологічним підґрунтям. При цьому слід враховувати також об'єктивні соціально-політичні, економічні фактори, психофізіологічні особливості юнацького віку як вирішального періоду у формуванні світогляду учня, його ідеалів, вибору професії, подальшого життєвого шляху.

Організація освітнього простору передбачає ряд заходів щодо поліпшення змісту українознавчих навчальних предметів (історії, української літератури), який би розширював і поглиблював національно-громадянські та військово-патріотичні уявлення та знання, тобто певною мірою формував когнітивний та

афективний компоненти військово-патріотичної активності, виявляв бажання в старшокласника замислюватися над своїм внутрішнім світом, позитивно змінюватися так, щоб зміст, спрямованість викладу того чи іншого фахового матеріалу, сам процес здобуття знань викликали у старшокласників високий пізнавальний інтерес до актів і подій, пов'язаних із захистом Батьківщини; почуття патріотизму, обов'язку, відповідальності та інших необхідних захисникові особистісних якостей.

Забезпечення знань про майбутню військову службу також залежить від рівня інтелектуального розвитку юнака, його світогляду та викладача предмета.

Набуті в школі знання та навички визначатимуть рівень спроможності виконання конституційного обов'язку громадянином України щодо захисту Вітчизни. На сьогодні школа є єдиним центром з підготовки всіх без винятку юнаків (незалежно від того, будуть вони призвані на строкову військову службу чи ні в мирний час) до захисту Вітчизни. В цій ситуації надзвичайно зростає роль предмета «Захист Вітчизни» як складової частини військово-патріотичного виховання, спрямованої на підготовку юнаків у теоретичному, практичному, фізичному і психологічному плані до майбутньої військової діяльності.

Військово-патріотичне виховання здійснюється у формі лекцій, бесід, розповідей, екскурсій до музеїв, зустрічей із ветеранами війни, праці та військової служби, пошукової роботи, участі у роботі гуртка військово-патріотичного спрямування та історичне.

Військово-патріотичне виховання здійснюється насамперед у процесі навчання, де в учнів закладається фундамент глибоких знань, формуються світогляд, національна самосвідомість.

Уже в молодших класах учні усвідомлюють такі поняття, як «Батьківщина», «подвиг», «патріот», вчать шанувати землю батьків, вивчають свій родовід.

Результативність виховання великою мірою залежить від того, на скільки ті чи інші форми й методи виховної діяльності стимулюють розвиток самоорганізації, самоуправління дітей.

Громадянська освіта має складатися з широкого кола знань про державу й політичне влаштування суспільства, про історію Вітчизни, форми державного правління, права громадян. Демократична освіта має починатися з усвідомлення людьми власних прав і вміння їх відстоювати, а також розуміти поняття держава, громадянин, влада, уряд, демократія та інше.

Потужня роль у формуванні демократичної громадянськості має належати сімейному вихованню. Адже сім'я – це осередок суспільства. В ній людина народжується, зростає й виховується, вступає в перші людські контакти, вчиться ходити, говорити, тобто бути людиною. Але сім'ї бувають різні: повні та неповні, багатодітні, щасливі та не щасливі. І наше завдання в кожному маленьку людинку вкласти те необхідне, що зробить її особистістю.

І тому успіх громадянському вихованню насамперед залежить від учителя чи вихователя. Тому він повинен знати сутність громадянськості, а також вікові,

психологічноетичні особливості учнів, втілювати громадянські якості. Між дітьми і вчителями повинно бути тісне співробітництво.

Вчитель має знати і враховувати «громадянську біографію» кожного школяра. Педагогічні спостереження показують, що за рівнем свого прояву громадянськість поділяють на високу (ентузіастичну) та середню (помірну) і низьку (елементарну). Висока означає засвоєння відповідних понять, наявність чітко спрямованих на свій об'єкт громадянських почуттів, готовність самостійно діяти. Середня передбачає знання та розуміння понять з громадянської сфери життя, здатність до здійснення громадянських вчинків. Низька означає розуміння суті громадянськості, здатність діяти як законослухняний громадянин лише під примусом і страхом покарання.

Педагогові треба знати рівень вихованості кожного вихованця. Учні повинні брати участь в цікавих суспільно корисних справах. Крім цього необхідно складати програми діагностики якостей учнів. Такі програми дають можливість визначати цілі виховної роботи з класом, диференційовано підійти до учнів з різним рівнем громадянськості.

Основним методом діагностики є метод включеного спостереження. Вчитель повинен вести спостереження за своїми учнями, що дає змогу визначати різні конфліктні ситуації, але при цьому учні не повинні відчувати, що за ними ведуть спостереження.

Наступний метод - узагальнення незалежних характеристик. Діагностичну функцію може виконати твір на громадянську тему, наприклад: «Мій громадянський ідеал», «Мета мого життя», «Як ти уявляєш собі справжнього громадянина!», «Історія моєї сім'ї» тощо.

Можна проводити різні інтерв'ю, які дають можливість учням розкритися як журналістові. Це повинно відбуватися по бажанню. Існує велика кількість методів, які дають можливість виховувати особистість яка займає певне місце в суспільстві. Як ми бачимо, що громадянське виховання полягає на школу і вчителя.

Існує система цінностей які включають в себе:

- патріотичну самосвідомість, громадянську відповідальність і мужність, готовність трудитися для розвитку Батьківщини, захищати її;
- повагу до Конституції, законів Української держави;
- досконале знання і володіння державної мови;
- повагу до батьків, свого родоводу, до традицій рідного народу і бути спадкоємцем і наступником;
- дисциплінованість, працьовитість, завзятість, творчість, піклування про природу, екологію;
- фізичну досконалість, моральну чистоту, високу художньо – естетичну вихованість;
- гуманність, шанобливе ставлення до культури, традиції, міжнаціональне спілкування.

Тому в своїй діяльності педколектив повинен орієнтуватися на такі рівні загальнолюдських цінностей:

1. Рівень житейської свідомості.
2. Вітчизна – єдина для кожної людини, що дана їй предками.
3. Людина – абсолютна цінність.

Всі ці якості формуються в процесі безпосередньої участі учнів у навчально – виховних заходах, що здійснюється на уроках вчителем в позаурочний час – вихователем, батьками, громадськістю. До таких заходів є спеціальні вимоги:

- повинні спиратися на знання, здобуті на уроках та поглиблювати їх;
- повинні логічно продовжувати урочну роботу, враховуючи вікові та індивідуальні особливості дітей;
- доступність, цікавість, емоційність, самостійна ініціатива і самовираження.

Виховні заходи класифікуються за різними параметрами й ознаками:

- за метою – поглиблення знань учнів з історії української держави, культури народу, його традиції, виробити вміння збирати зразки народної творчості;
- за формою – навчальні, ігрові, художні, індивідуальні, гуртові та інші;
- за методом – бесіди, розповіді, повідомлення, диспути, тематичні конференції, зустрічі та інше, експедиції, екскурсії, подорожі та інше;
- за місцем проведення – школа, громадські місця, на природі, в домашніх умовах.

В нашій школі виховання займає певне місце, вчителі гуманітарного циклу використовують багато методів щоб виховати гідного громадянина своєї Батьківщини. Одним із методів, що часто використовується вчителями, є твори, теми яких тісно пов'язані з громадянським вихованням. Учні нашої школи приймали участь в конкурсі «Харківщина – моя Батьківщина», «Слобожанські дзони перемоги» деякі твори заслуговують уваги (додаток 8).

Роботи виконувалися разом з батьками, а це означає, що сім'я приділяє велику увагу вихованню своїх дітей. З творів видно, що батьки цих дітей дбайливо ставляться до свого минулого і прагнуть передати історію свого роду своїм нащадкам. А такі спільні роботи виховують повагу до батьків та свого родоводу, до традицій та історії рідного народу. І ми з впевненістю можемо сказати, що це майбутні громадяни нашої країни (додаток).

Важко переоцінити значення предметів гуманітарного циклу в морально-політичній та психологічній підготовці майбутніх захисників Батьківщини.

Уроки історії України озброюють учнів знаннями законів суспільного розвитку, допомагають засвоїти основні відомості про війну та армію. Школярі вивчають героїчні бойові та трудові традиції українського народу і його Збройних сил.

На уроках літератури формуються моральні ідеали молоді на прикладах позитивних героїв художніх творів, встановлюється живий зв'язок далекого минулого із сучасністю, виховується почуття гордості за свою Батьківщину, свій народ.

На уроках математики, фізики, хімії, біології учні одержують основи знань, без яких неможливо оволодіти сучасною військовою технікою і зброєю,

засобами захисту від зброї масового ураження. В процесі вивчення цих предметів учні ознайомлюються з впливом науково-технічної революції на розвиток військової техніки, розв'язують завдання, в змісті яких відображена військова тематика.

Тому на сучасному етапі є цілеспрямований свідомий процес формування гармонійної особистості, що включає гуманність, працелюбність, чесність, правдивість, дисциплінованість, почуття відповідальності, власної гідності, виховання патріотизму, любові до Батьківщини. На цій основі формуються особистісні риси людини, які включають в себе національну самосвідомість, розвинену духовність, моральну, художньо-естетичну, правову, трудову, фізичну, екологічну культуру, розвиток індивідуальних здібностей і таланту.

Виховний захід «У жорнах репресій»

Мета: вшанування пам'яті жертв політичних репресій, привернення уваги учнів до трагічних подій в історії України, викликаних насильницьким впровадженням комуністичної ідеології, відродження національної пам'яті, утвердження нетерпимості до будь-яких проявів насильства проти людства

Учень:Тоді ми йшли по таборах...

Одних замучили катюги,
Зломились інші від наруги
І в забутті скінчили шлях.
Та ми здолали сум і страх,
Хоч хтось не бачить в цім заслуги,
І вийшли з вірою в серцях
В чеканні нової потуги.
І дочекались, не запізно.
Хоч знов навала суне грізна,
Вже зміна прапор наш несе.
Під ним вона бійців збира,
Завзятих лицарів пера,
Для них Україна – над усе

Ведучий: Проблема реальної спрямованості та кількісних параметрів політичних репресій за радянських часів значною мірою ще й досі залишається «білою плямою» в історичній науці. За матеріалами розпорядчих документів, чекістських доповідних до інстанцій, оперативно-статистичної звітності, обвинувальними висновками, вже близько двадцяти років крок за кроком розкривається страшна правда про багатолітній злочин проти свого народу під гаслами боротьби з «ворогами народу».

Ведучий: Фізичне знищення співгромадян, світогляд яких відрізнявся від комуністичного, розпочалося відразу після жовтневого перевороту 1917 р. Воно зачепило середовища видатних діячів і певні категорії населення та періодично сягало своїх піків. Нечуваних масштабів масові репресії набули після штучного голодомору 1932 – 1933 років.

Ведучий: «Велика чистка» 1937 – 1938 рр. охопила весь Радянський Союз і була спрямована на знищення реальних та уявних ворогів Сталіна, вселення в усі верстви населення страху та почуття незахищеності, рабської залежності та покори «великому вождеві». Смертний вирок ставав звичайним явищем і не підлягав апеляції. У кращому разі, на «ворогів народу» чекав тривалий термін ув'язнення в сибірських концтаборах.

Ведучий: Головним наслідком масових репресій було фізичне винищення активної та інтелектуальної частини нації та моральне розтління тих, кого терор не торкнувся.

(пісня)

Ведучий: Слово "терор" латинського походження і означає сильний страх, жах. Після Великої французької революції це слово увійшло в усі європейські мови переважно у політичному значенні - як політичний терор, політичне залякування, як особливий спосіб домогтися своїх політичних цілей.

Ведучий: За розмахом знищення населення власної країни сталінський терор не знає собі рівних у світовій історії. Він залишився у пам'яті людства під назвою Великого Терору. У цей час жертвами репресій стали понад 2,5 мільйони. Серед них близько 40 тисяч становлять українці.

Ведучий: Наймасовіша за всю радянську епоху «чистка» від «ворогів народу», яку теоретично обґрунтував нарком НКВС Ніколай Єжов та особисто схвалив Сталін, розпочалася за наказом НКВС СРСР (№ 00447) 5 серпня 1937 року і мала тривати 4 місяці. Насправді ж вона тривала понад 15 місяців і була припинена постановою Політбюро ЦК ВКП(б) 15 листопада 1938 року. За оцінкою політичних оглядачів, які вивчали це питання, саме цей наказ документально оформив найкривавіший виток сталінського терору.

Ведучий: За підрахунками, органами НКВС на території України в зазначений період було заарештовано 279 тис. 126 осіб. Під дію наказу № 00447 підпадали куркулі, інші антирадянські елементи, кримінальні злочинці. Протягом 1937 року особливо великих репресій зазнали селяни (71 тис. 452 особи), інтелігенція та службовці (68 тис. 087 осіб) і меншою мірою робітники (2 тис. 519 особи)

Ведучий: Протягом 1938 року кількість репресованих вищезазначених категорій дещо зменшилась (але значно зросла питома вага вироків до вищої міри покарання): серед селян було заарештовано 41 тис. 344 особи, інтелігенції та службовців – 23 тис. 251 особу.

Однак зросли репресії проти військових – 2 тис. 424 особи.

Кількість засуджених співробітників НКВС УРСР становила 970 осіб.

Загалом до вищої міри покарання було засуджено 55 тис. 646 осіб. На той час країну охопила хвиля «шпигуноманії» та розкриття різного виду «троцькістського підпілля», сіоністів.

Ведучий: З особливою нещадністю тоталітарна система нищила і нівечила духовну еліту нації.

- академіка Агатангела Кримського,
- поетів Миколи Вороного та його сина Марка,
- неокласиків Миколи Зерова, Михайла Драй-Хмари, Павла Филиповича,
- арешт органами ДПУ Максима Рильського,
- 10 років табірних поневірянь Остапа Вишні,
- Бориса Антоненка-Давидовича, Зінаїди Тулуб, Івана Іванова,
- переслідування Олександра Довженка, Володимира Сосюри, Юрія Яновського.

І це далеко не весь перелік трагічних доль української інтелігенції.

Кажеш, пільги не буде,
Хоч і з кров'ю слова

Ні, живі в мене груди,
В серці пісня жива.

І не треба пробачень —
Досягнути б мети!
Я намордник собачий
Не схотів одягти

Мертво здушений подих...
Жах цей кожен збагне.
Де немає свободи,
Там немає мене

Що ж ти кличеш до суду
При червоній звїзді?
Я молитися буду
На Страшному Суді:

Щоб на рідній планеті
Линув голосно спів,
Не судили поетів.
Не палили творців

Ведучий: Висвітлено масові репресії проти співробітників Народного комісаріату освіти, Українського науково-дослідного інституту педагогіки, професорів та викладачів, працівників відділів освіти, вчителів загальноосвітніх шкіл. Біографічні нариси написано за матеріалами архівно-кримінальних справ та періодичних видань 1930-х рр., службових анкет репресованих педагогів.

Тож ревно помолімося за всіх,
Кого сувора доля не пригорне,
Хто не зазна ні радості, ні втіх,
За всіх, кого нещадно чавлять жорна,
Кому завмер у горлі криком сміх,
Чиї неясні дні, як ночі, чорні.
Ти, Боже, їх у темряві не кинь,
Благослови їм шлях серед пустинь.

(Хвилина мовчання. Метроном.)

Водночас почали посилюватися репресії проти військовослужбовців, зокрема проти червоноармійців, молодшого та керівного складу РСЧА, прикордонних загонів (всього 1 тис. 873 особи), співробітників НКВС (237

осіб). До так званої «вищої міри соціального захисту» (розстрілу) було засуджено 67 тис. 777 осіб.

Репресії проти військових з новою силою вспихнули під час Великої Вітчизняної війни

Особенно тяжелыми и драматическими были ее первые два года, когда наша армия, неся огромные потери, оставляла родную землю. Положение часто становилось трагическим, и чтобы изменить ход войны, история выдвинула — рукою Сталина под писанный — не менее трагический по содержанию приказ Наркома обороны (НКО) № 227 от 28 июля 1942 года.

Вот как излагается сокращенно приказ № 227 в пятом томе «Истории Второй мировой войны», подписанный Сталиным, где полностью сохранен его стиль: «...Враг бросает на фронт все новые силы и, не считаясь с большими потерями, лезет вперед, рвется вглубь страны, захватывает все новые районы, опустошает и разоряет наши города и села, насилует, грабит и убивает наше советское население. Бои идут в районе Воронежа, на Дону, на юге, у ворот Северного Кавказа.... После потери Прибалтики, Донбасса и других областей у нас стало намного меньше территории, людей, хлеба, заводов, фабрик. Мы потеряли более 70млн населения, более 800млн пудов хлеба в год и более 10 млн тонн металла в год. У нас нет уже превосходства перед немцами ни в людских резервах, ни в запасах хлеба. Отступать дальше — значит погубить себя, вместе с тем Родину...

Из этого следует, что пора кончать отступление. Ни шагу назад. Теперь таким должен быть наш главный призыв. Надо упорно, до последней капли крови защищать каждую позицию, каждый метр советской территории, цепляться за каждый клочок советской земли и отстаивать его до последней возможности. Сможем ли мы выдержать удар и потом отбросить врага назад, на Запад? Да, можем Чего же не хватает? Не хватает порядка и дисциплины в ротах, батальонах, полках, дивизиях. В этом теперь наш главный недостаток... Мы должны установить в нашей армии строжайший порядок и железную дисциплину, если мы хотим спасти положение и отстоять нашу Родину. Отныне железным законом дисциплины для каждого командира, красноармейца, политработника должно являться требование: **НИ ШАГУ НАЗАД БЕЗ ПРИКАЗА ВЫСШЕГО КОМАНДОВАНИЯ. ПАНИКЕРЫ И ТРУСЫ ДОЛЖНЫ ИСТРЕБЛЯТЬСЯ НА МЕСТЕ**».

Далее приказ № 227 определяет: «Снимать с должности командиров, комиссаров, политработников всех ступеней, провинившихся по трусости, неустойчивости, нарушении дисциплины, допустивших отход войск, снимать с должности и отправлять в вышестоящий трибунал, чтобы после суда, на трудных участках фронта искупить свою вину».

На высоте, как нарыв,

Окопался немцев полк;

Бросил штрафников в прорыв

Генерал – он знал в них толк.

В штрафбате выбор невелик,
 На то он и штрафбат:
 Или ты в немца всадишь штык,
 Иль скосит всех заградотряд.

Жесток был их последний бой,
 Штыки от крови были скользки,
 Был слышен мат, от боли вой,
 И смерти тихой отголоски.

А после боя, высотой
 Судьба страны ходила плача –
 Мне не забыть картины той:
 Сама Судьба – и слез не пряча.

Всех поименно обходила,
 И рядом писарь, чтоб без блата,
 Всем неизменно находила
 Слова из серебра и злата.

Награды за спиной носила,
 От них была уже горбата;
 Всем мертвым – братская могила,
 Живым – повозка медсанбата.

Их в бой пошло там больше тыщи,
 Хоть не воспеты будут в одах,
 Зато теперь никто не взыщет...
 Живых везли на двух подводах.

(пісня 13штрафбат А.Маршал)

Штрафників вважали зрадниками і тому був наказ

«Сформировать в пределах каждой армии до пяти заградотрядов по 2000 бойцов в каждом. Размещать их в тылу неустойчивых дивизий и обязать их в боевых условиях в случаях бегства, паники, отступления паникеров и трусов расстреливать на месте и тем помочь честным бойцам выполнить свой долг перед Родиной».

Бежавшие из вражеского плена или вышедшие из окружения с оккупированных врагом территорий советские офицеры - это другая категория штрафников. Как любили говорить тогда бывшие военнопленные, оказавшиеся в штрафниках: «Английская королева своих офицеров в подобных случаях орденом награждала, а нас - в штрафбаты!».

Каждый раз, атакуя врага, мы играем в орлянку с судьбою,
забываем про Бога и спины ломаем чертям,
и назло им частенько живыми выходим из боя,
уцепившись на взятых высотах до боли в ногтях

Мы по этой земле проползли, мы её возвращали
метр за метром, овраг за оврагом, село за селом.
Только в каждой атаке спинами мы ощущали,
как упёрся прицелами в нас пулемётный заслон.

Нам неведома жалость, давно мы не чувствуем страха.
Нашей кровью наелась земля в искупление вины.
Пусть страна нас простит и во имя штрафбатского праха
нас в Историю впишет, как лучших героев иных.

(Пісня)

В штрафных ходило пол страны,
А может быть и больше даже.
Со смертью были мы на вы,
Словами это не расскажешь.

«Сижу в окопе, чищу свой ТТ.
Сегодня утром надо застрелиться.
Проснулся: тишина на высоте,
С которой нас обстреливали фрицы.
Я – командир штрафного взвода. Я
Отвечу пулей в лоб – не по Уставу.
Мой первый взвод, военная семья,
Подался к немцам ночью всем составом.
Сижу и жду, судьбу свою кляня –
Ведь я один держу здесь оборону.
За что вы, зеки, бросили меня?
Конечно, вам я – белая ворона.
Уж лучше бы убили, чтоб не брать
Самоубийства тяжкий грех на душу.
Сиди и думай, что получит мать.
Дождаться бы рассвета. Я не струшу...
Вдруг кто-то грузно хлопнулся в окоп,
Еще один... Фашисты! Где граната?
Нет, разговор знакомый, матом... Стоп!
Так вы... вернулись все-таки, ребята?!

- Ну, ладно; слышь, не матерись, старшой!

Плесни вон шнапсу, двести грам – не пьянка!
 Какие немцы?? Мы – за колбасой;
 А фрицев перерезали в землянках.

- Старшой, а хочешь «Звездочку» на грудь?
 Давай, «возьмем» проклятую высотку!
 Но только нас отметить не забудь,
 И не ругай денек за шнапс и водку!...

Один рывок – и мы на высоте.
 В окопах – сушь, в тылу осталась слякоть.
 Мы были те же – и уже не те.
 И я не знал – смеяться или плакать»

(пісня Ротний А. Маршал)

Нас не считали за людей,
 Бросая на прорыв не глядя,
 Но были смерти мы сильней,
 И умирали жизни ради.

Мы кровью искупали грех,
 Назначенный нам трибуналом,
 Но не смогли убить нас всех,
 Хотя осталось очень мало.

Ведучий:Ця трагедія ніколи не повинна повториться. Це наша історія. Ми не маємо права забувати, ми повинні пам'ятати, яку страшну трагедію довелось пережити нашому багатостраждальному українському народові на шляху до незалежності.

Учень 1.

Стань, народе, без ліку й числа,
 Хором траурним, Пам'ятним колом!
 Стань Вінком, стань життя Ореолом
 Хай почує вся пагорб і кожна ограда,
 Що засуджено зло і проміниться Правда, Омріяна Правда!

Учень 2.

Дивляться в твої очі
 Мільйони скатованих душ.
 Пригорни їх, посели на спочинок,
 Та їхнього сну не наруш.

Учень 3.

Заступи нас і нашу державу,
 Од кривавих, лютих незгод.
 Всі ми — суцї, усопші, прийдешні —
 Твій пшеничний, безсмертний народ!

(Пісня «Солдат» Любавін С.)

Загальношкільна лінійка «Чорнобиль - трава гірка»

Мета: навчити учнів уболівати за минуле своєї держави; формувати загальнорозвинену людину, що буде протистояти злу, насильству та руйнуванню навколишнього світу; розвивати в учнів потребу будувати, створювати, відроджувати заради України; виховувати почуття сприймання чужого болю як свого, повагу до людей, віддавали своє життя в ім'я майбутнього життя людства, почуття відповідальності за благополуччя нашої держави; прищеплювати любов до рідного краю.

Обладнання: портрети пожежників, свічка пам'яті, фотографії чорнобильської зони, малюнки учнів «Чорнобиль – біль України», червоні гвоздики, ікона.

Учениця:

«Третій Ангел просурмив і впала з неба велика зіздар, що горіла, немов світильник. І впала на третину рік і на джерела вод. Ім'ям цієї зізди – полинь. І третина вод стала полином. І багато людей вимерли від вод, тому що вони гіркими стали...» (Біблія. Новий заповіт. Откровення святого Івана Богослова).

(пісня «Молитва» С. Чернов)

Учень:

У ніч з 25 на 26 квітня 1986 року о 1год 23хв 40с, коли всі спали безтурботним сном, над четвертим реактором Чорнобильської АЕС розірвало нічну темряву велетенське полум'я. почався новий відлік українського часу. Болісний. Гіркий. Печальний.

Учень:

26 квітня!.. В ніч із забуття
 йде страшне створіння — атомне дитя.
 Суть його безкровна і зіниць нема,
 І уста безмовні, і душа німа.
 Вирвавшись на волю з мороку ночей,
 Вже калічить долі і батьків, й дітей.
 Виродок — створіння ціль страшну таїть,
 Поглина сумління, душі нам двоїть.
 Простяга до серця щупальця страшні
 І вселяє муки, муки неземні.
 Присипляє мозок посвистом глухим,
 Стронцієву дозу сипле, наче дим.
 26 квітня!
 Люди не простіть!
 Атомне століття раною горить.

Учень:

Зойкнула земля чаїним криком:

- Сину, вбережи і захисти!

Вийшла мати з іконним ликом:

- Йди, синочку. Хто ж, коли не ти?..

Спалахнуло небо, впало крижнем:

- Сину, вбережи і захисти!

Учень:

Вийшла жінка з немовлятком ніжним:

Йди, коханий. Хто ж, коли не ти? ...

Учень:

І уже ні сина, ані мужа.

Лиш розверсті зоряні поля...

Та пліч-о-пліч Біль і Мужність.

Дух і Воля. Небо і Земля.

Учень:

Спалах Чорнобильською атомною сліпучим сяйвом висвітлив добро і зло, розум і дурість, щирість і фарисейство, співчутливість і злорадство, правду і брехню, безкорисливість і захланність - усі людські чесноти і пороки, що причаїлися вдушах.

У цю квітневу ніч не було часу дошукуватися причини вибуху, шукати винуватих. Це зроблять пізніше, а тоді треба було будь-що ліквідувати наслідки аварії. Наш народ вперше зустрівся з такою грізною силою, як ядерна енергія, що вийшла з-під контролю.

Учень:

Із доповідної записки:

«Тієї ночі на зміні було п'ятдесят чоловік. Всі до одного з честю виконали свій громадянський і службовий обов'язок. Підкреслюю: всі вони, перебуваючи в зоні високої радіації, не покинули свої робочі місця і, ризикуючи своїм життям, зробили все можливе і навіть неможливе, щоб попередити поширення аварії, врятувати станцію від руйнувань.

При цьому ті, хто був на ногах, своєчасно допомогли постраждалим, яких евакуювали з аварійної зони. Виділити когось мені просто неможливо. Всі поводитися достойно».

Учень:

Першими до палаючого четвертого реактора через кілька секунд по тривозі прибули пожежники караулу, охорони станції на чолі з двадцятирічним начальником караулу лейтенантом Володимиром Правиком. Із усіх можливих рішень Правик вибрав найбільш правильне - направив свій загін на дах машинного залу, адже в цьому залі знаходилися всі турбіни, через нього йшли численні кабелі високовольтної лінії, які від вогню могли перетворитися у бікфордів шнур.

Учень:

Коли молоді пожежники, котрі першими вийшли на лінію вогню, отримавши смертельну дозу радіації, були ще живими, журналісти запитували: "У вас була можливість повернутися? Ви могли відступити?"

Та про ценихто з пожежників навіть і не подумав, тому що вони — воїни, бійці з пожежею.

Учень:

Із вогню у безсмертя, смерть поправши, ступили вони,

Та з такого вогню не виходив ніхто ще в житті.

Жити можна і в затінку, - поринати в розквіття весни,

А вмирати доводиться перед людством — на видноті.

Закарбуйте, нащадки, полум'яні, немов смолоскип, імена.

(М. Сингаївський)

Учень:

П'ятеро із двадцяти чоловік двох караулів невдовзі померли.

- Герой Радянського Союзу лейтенант Володимир Павлович Правик.

- Герой Радянського Союзу лейтенант Віктор Миколайович Кібенок.

- Сержант Микола Васильович Ващук.

- Старший сержант Микола Іванович Титенок.

- Сержант Володимир Іванович Тищура.

У вогні не згорів їх жертвний чорнобильський слід.

Ще затужить по хлопцям Земля і скорбота земна.

(Пісня «Гімн Союз Чорнобиль» С. Ульянов)

Учень:

У вогні і боротьбі пожежники намагалися врятувати чергових атомників, які потрапили у смертельну небезпеку. Але.

Найпершим у кого зупинилося серце в мить вибуху, був старший оператор Валерій Іванович Ходемчук. За ним незабаром помер на посту його друг Володимир Миколайович Шашенок. Його, обпаленого і опроміненого, винесли на руках пожежники і лікарі, і він встиг ще простогнати: "Там... Валера..." Втратив свідомість. Більше вона до нього не повернулася. Тіло його вивезли із зони і поховали на першому сільському кладовищі. Валерія так і не знайшли.

Четвертий блок став для нього імогилою, і пам'яттю, і, як сказав письменник Яворівський, можливо, на тій бетонній стіні колись напишуть, що не реактор там похований, а він, Валерій Ходемчук.

Учень:

Біда Чорнобиля не припинила роботу на атомній електростанції. Тут, на місці, були і міністри, і вчені зі світовим ім'ям, і воєначальники. І всі певною мірою ризикували.

Учень:

За перші дні, тижні, які минули після аварії, проведена велетенська робота, завдяки чому і вдалося зменшити осередок небезпеки, вирішити питання

величезної технічної складності, котрі до Чорнобиля ніхто ніколи в світі не вирішував.

На атомну станцію в перші ж дні прибули унікальні машини-автомати, які керувались на відстані, вони мали замінити роботу людей в екстремальній ситуації. Але яка б "розумна" техніка там не працювала, всім зрозуміло, що людину, її мужність, самопожертву і героїзм у цій ситуації ніхто і ніколи не замінить.

Учень:

Одразу за пожежниками приступили до роботи медики. Швидко зорієнтувавшись в ситуації, надавши першу медичну допомогу, визначили межі часу перебудування в радіоактивній зоні. Київські медики викликали вже 26 квітня спеціалістів з Москви. За першу добу після аварії лікарі зробили близько тисячі аналізів і оглядів хворих, відібрали близько двохсот, які потребували спеціального лікування, тяжкохворих відвозили в спеціальні клініки. Саме тут був врятований майор Телятников. Медики працювали цілодобово, без вихідних. Тяжкохворим переливали кров, робили трансплантацію мозку. Але, не зважаючи на зусилля спеціалістів, на жаль, не всіх можна було врятувати. Із вдячністю прийняли у червні 1986 року українські медики допомогу і консультації професора Каліфорнійського університету, керівника клініки, голови міжнародної організації по пересадці кісткового мозку доктора Роберта Гейла. А в липні того ж року доктор Гейл приїхав до Києва надовше, разом з сім'єю. Багатьом українським медикам довелося вчитися переборювати променеви хворобу та її наслідки.

Учень:

Одними із перших зустріли цю біду і працівники зв'язку. У ті напружені трагічні хвилини після вибуху і метал не витримав, пульт централізованого радіозв'язку "Київ-Прип'ять" загорівся. Тавже через двадцять хвилин він знову "заговорив". Це інженери зв'язку, офіцери міліції зі свого "пункту зв'язку на колесах" прямо на території станції налагодили радіозв'язок з усіма міліцейськими постами, координуючи дії пожежників, міліції, транспортників.

Міліціонери склали списки жителів міста Прип'яті і 27 квітня провели організовану евакуацію на одній тисячі ста автобусах. І коли у зону почала приходити різноманітна будівельна техніка з різних куточків країни, жодної аварії, жодної "пробки" транспорту не допустили автоінспектори.

Вшануємо пам'ять загиблих ліквідаторів хвилиною мовчання (метроном)

Учень:

Люди виїжджали із Прип'яті з надією на повернення, не знаючи ще, що більше ніколи не повернуться до рідних домівок. (пісня «Прип'ять» С. Ульянов)

...Йдуть колони, колони, колони...

Розминаються. Повні-порожні,
незбагнення процесів болю.

У автобусах тих подорожні

Ідуть наче із долі в недолю,

На вокзали, в лікарню, у безвість...
 Із Чорнобиля, з Прип'яті, звідки?..
 Розтривожено вуликів безліч -
 Невидимого стишені свідки.

Учень:

Колючий дріт відрізав нас від світу.
 Оскалився дозиметричний пункт,
 І рев машин понад буянням цвіту
 Закупив горло , мов смертельний джгут.
 Артерія життя - шосе лискуче.
 Ліворуч чи праворуч не зійти.
 А ліс же так припрошує жагуче,
 Та заступили шлях мені щити.
 Для кого ж це усе росте і квітне,
 Кому багаті обіця плоди?
 О квітню злий, рокований мій квітню,
 Від України горе відведи!
 Дивлюсь на землю, на річкові води
 І думаю, аж чорний від журби:
 А нам казали - "ви царі природи"...
 А ми ж насправді — атома раби!

Учень:

Пустельно скрізь, і голо, й одиноко.
 Єдиний лиш дозиметричний пост
 Своєю новизною ріже око,
 Споганивши трави зелену повсть.
 Туди-сюди рокочуть вертольоти,
 І гуркотить тривожна далина,
 Сповита сизим маревом спекоти.
 Із ким же йде незбагненна війна?

Учень:

Кібенок, Правик- істинні герої,
 але за них мене пече вина.
 Де ті були, що так рапортували
 про те, уже сподіяне, й про те,
 що у порфелях мудро приховали,
 надіючись, що мохом поросте.
 Чи заболить їм смерть героїв,
 муки усіх живих і тих, що прийдуть ще,
 чи не відсохнуть їм фальшиві руки,
 коли і їх недоля обпече?

Учень:

Я міг про лелек, про нові гнізда,

я міг би й про весняних солов'їв.
 Та бачене отут у смуток кида,
 Та обпіка мене безсилий гнів.
 А солов'ї в бузковім різноквітті,
 А жайворів прощальний передзвін!
 Так що ж таке вчинилося у світі,
 Як пустка поселилася між стін?

(пісня «На Чорнобиль журавлі летіли» М. Кондратюк)

Учень:

Чому крізь ніч я знову бачу жінку,
 яка прорвалася крізь усі пости
 і при дротах колючих просить:
 Синку, солдатику, до хати допусти!
 Я тільки гляну в хату, тільки стану
 На той поріг, що вистругав мій брат...
 Але на неї, наче із туману,
 крізь сині сльози наплива солдат.
 Він сам би рад її у дім пустити,
 але шепоче журно: "Потерпіть..."
 і плаче жінка: що його робити
 - чи їхати назад, чи тут здубіть?

Учень:

А над селом радіостанцій щогли,
 і зумери тривожні в ніч летять,
 і в класах приголомшеної школи
 не тихі діти - воїни сидять.
 Дістався їм урок із гіркотою:
 як душ дезактивацію робить?
 Двадцятий вік указкою крутою
 питання вибрав - жити чи не жить...

Учень:

І мучить їх тепер душевна спрага,
 І сумніви не втримають у берегах:
 четвертий блок сховаєм в саркофаг,
 так як сховати в саркофагах страх?

Учень:

Так, час мина, і землю ми загоїли,
 І люди повертаються в хати.
 Але коли ж ми цей урок засвоїм,
 Що, ідучи всесильно до мети,
 Не треба забувати про озони,
 про землі й води, жита срібний дзвін,
 аби такі от омертвілі зони
 нащадкам не залишити своїм.

Учень:

Людство прагне всесвіт досягнути
 І себе у ньому зрозуміть.
 А тривожне: "бути чи не бути?"
 Страшно над планетою висить.
 На землі, у домі вселюдському,
 Протиріч і негараздів — тьма.
 Будьмо, люди, обережні в ньому,
 Іншого життя у нас - нема.

Учень:

Наслідки вибуху четвертого реактора чорнобильської АЕС сколихнули весь світ. У результаті аварії стався викид величезної кількості радіоактивних речовин з активної зони реактора, які радіоактивною хмарою перенеслися на великі відстані. Йод – 131, цезій – 134, 137, стронцій – 90, плутоній -239, плутоній -240. Увесь цей радіоактивний дощ розлетівся і висіявся на територіях України, Білорусії та Росії. Радіоактивного забруднення зазнало 50% території України. В життя мільйонів людей увійшли слова, «радіація», «ЗОНА», «ЛІКВІДАТОР», «ВІДСЕЛЕННЯ».

А на квітучій українській землі з'явилися пусті міста і села, мертвий ліс, до якого не можна підходити, сади з яблуками, насиченими радіоактивною отрутою, вода, яку не можна пити, і навіть повітря, яким дихаємо, стало ворогом.

На сьогоднішній день 2,5 мільйони людей проживають у забрудненій зоні, з них вісімсот тисяч дітей. Смерть понад 35 тисяч людей пов'язані з аварією на ЧАЕС та її наслідками.

Радіація – невидимий тому підступний ворог усього живого. Від неї важко вберегтися, захистити себе й природу.

Учень:

Слова читаються на фоні звучання «Реквієму»

«Як там тобі, родину наша, на тій небесній Україні? Чи ж ростуть і там тополі, мальви, калина? Чи ж білі у вас хати? Як сіється, жнивується, як? Чи ж є вечорниці, реготи по хуторах і левадах? Мабуть, це все до вас пішло, бо на земній Україні ні сміху, ні радощів, ні пісень. Лише квітуєпогибель,лишерегочелихо,лишежнивуєгорена чорнобильській межі...»

І ми покарані за безпам'ятство. І до нас озвалося лихо. Нагодовано і нас смертоносним плодом, горить і над нами лиховісна непогасна свіча. Прости ж нас, роде наш замордований, лише сирію землею зігрітий. Царствіє небесне, душі убієнні!

Господи!Страждання,мукийгоремогонароду до Всевишньої скорботи зарахуй і біди, і погибель від землі й народу суцього відведи.

Висновок

Однією з основних проблем у виховній роботі з учнями є налагодження індивідуального підходу до кожної особистості, розвиток творчого потенціалу та профілактична робота, направлена на правовий аспект у вихованні учнів, схильних до правопорушень. Адже кожна дитина – це особистість, а кожна особистість потребує творчого підходу, великого терпіння і любові з боку вихователя, вчителя. Тільки при такому підході до справи є шанс розкрити і розвинути усі кращі сторони чутливої дитячої душі, творчого потенціалу дитини.

Тому перед нами стоїть проблема створення цілісної моделі виховної системи на основі національних та загальнолюдських цінностей як орієнтовної для проектування моделей виховних систем у загальноосвітніх навчальних закладів України..

На сучасному етапі розвитку суспільства реформування освіти призвело до переходу навчання на більш сучасні норми, що вимагало створити відповідні цьому рівню навчальні плани та програми й, у свою чергу, призвело до інтенсифікації та ускладнення навчальної діяльності учнів. Значно зріс обсяг навчального навантаження, інформаційна насиченість занять. Таким чином, навчальне навантаження при постійно наростаючих і мінливих обсягах, складності та новизні інформації, обмеженості часу, зміні кількості та якості джерел інформації обумовлює підвищені вимоги до учнів і може стати фактором ризику для їхнього здоров'я.

Формування ціннісної мотивації особистості до здорового способу життя, виховання здорової людини - процес досить складний і суперечливий. На нього впливають умови розвитку держави, громадська думка, тобто найчастіше ті чинники, що не залежать від школи. Орієнтація і стан сімейного виховання не завжди допомагають нам у цій роботі. Збільшення кількості проблемних родин, зайнятість батьків, звідси - несумлінне виконання виховних функцій. До того ж, за результатами соціологічних досліджень, багато дітей саме в родині здобувають перший негативний життєвий досвід., Тому слід не один рік працювати над тим, щоб кожна дитина усвідомила той факт, що стан здоров'я і творчих можливостей людини майже на 70 % залежить від неї самої, від рівня і стилю її життя, від її власної культури здоров'я і тільки на 30 % - від чинників зовнішнього середовища, а також те, що здоров'я є основною життєвою цінністю людини.

Томузадача педагога, класного керівника створити оптимальні умови для того щоб дитина зрозуміла свою значимість у суспільстві. Основна складова виховання -це розвиток мотивації до праці, усвідомлення життєвої потреби трудової діяльності, ініціативи, розуміння економічних законів і проблем.

Список використаних джерел

1. Бібліотека „Шкільного світу” проектна діяльність у школі. – Київ, 2007. – С. 41,42.
2. Бойченко Т. Валеологія – мистецтво бути здоровим // Здоров’я та фізична культура. – 2005. – №2. – С. 1-4.
3. Ващенко О., Свириденко С. Готовність вчителя до використання здоров’язберігаючих технологій у навчально-виховному процесі // Здоров’я та фізична культура. – 2006. – №8. – С. 1-6.
4. Дем’янюк Т.Д. Організація виховного процесу в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі. ТОВ видавництво ”Антей”, 2006.-С. 246, 247.
5. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посіб. авт. – укл.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.П.Н.; 2002. – 136 с.
6. Качалова Н.В. Організація виховної роботи. – Х.: Веста: вид-во „Ранок”, 2008.
7. Макаренко А.С. Методика виховної роботи. – К. Радянська школа, 1990. – С.150
8. Нормативно – правове забезпечення освіти. Концепції та положення з окремих питань управління. Частина 2. – Х. Видавнича група „Основа”, 2004. – С. 120.
9. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
- 10.
11. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. – К.: А.С.К., 2004. – 192 с.
12. Пулина А.А. Метод проектов в практике современного учителя. – Симферополь - НАТА, 2007.
13. Романовська М.Б. Метод проектів у виховному процесі. – Х. – видавництво „Ранок”, 2008.
14. Самохина А. Обучение через делание// Учитель. – 2003. - №4. – С.23
15. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. – М.: Народное образование, 1998.
16. Словник основних термінів і понять з превентивного виховання/ Під заг. ред. доктора пед. наук, професора Оржеховської В.М. / ТзОВ “Тернограф, Тернопіль. – 2007, – 200 с. – С 177-179.
17. Смирнов Н.К. Здоровьесберегающие образовательные технологии в современной школе. – М.: АПК и ПРО, 2002. – 121 с.

Картини Катерини Білокур (вибірка)

Художниця за роботою

Декоративні квіти

Півонії

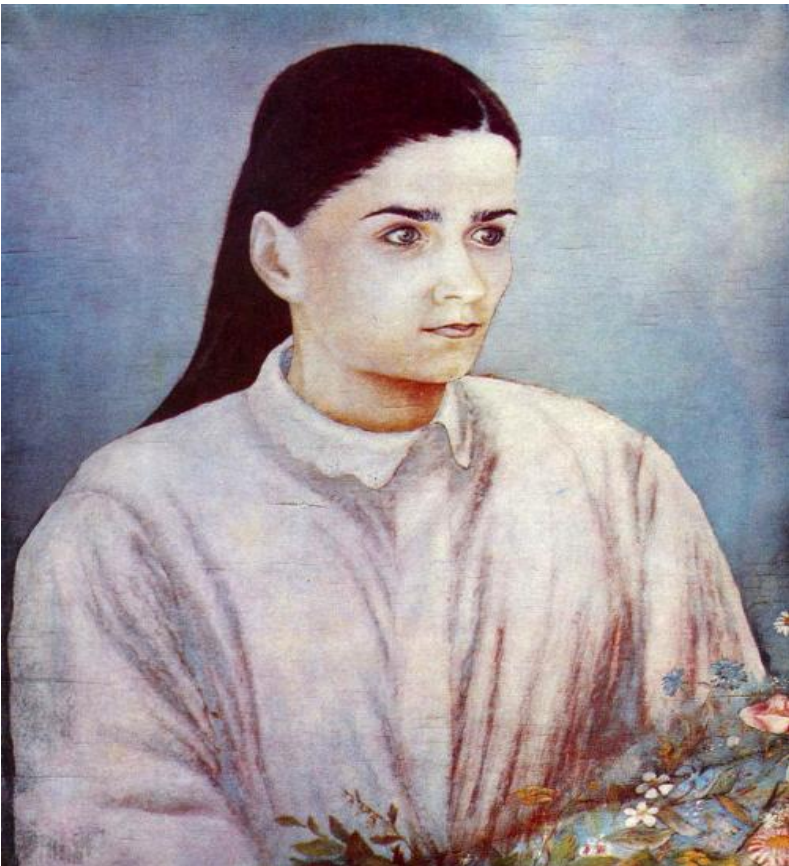
Букет квітів

Богданівські яблука

Привіт врожаю

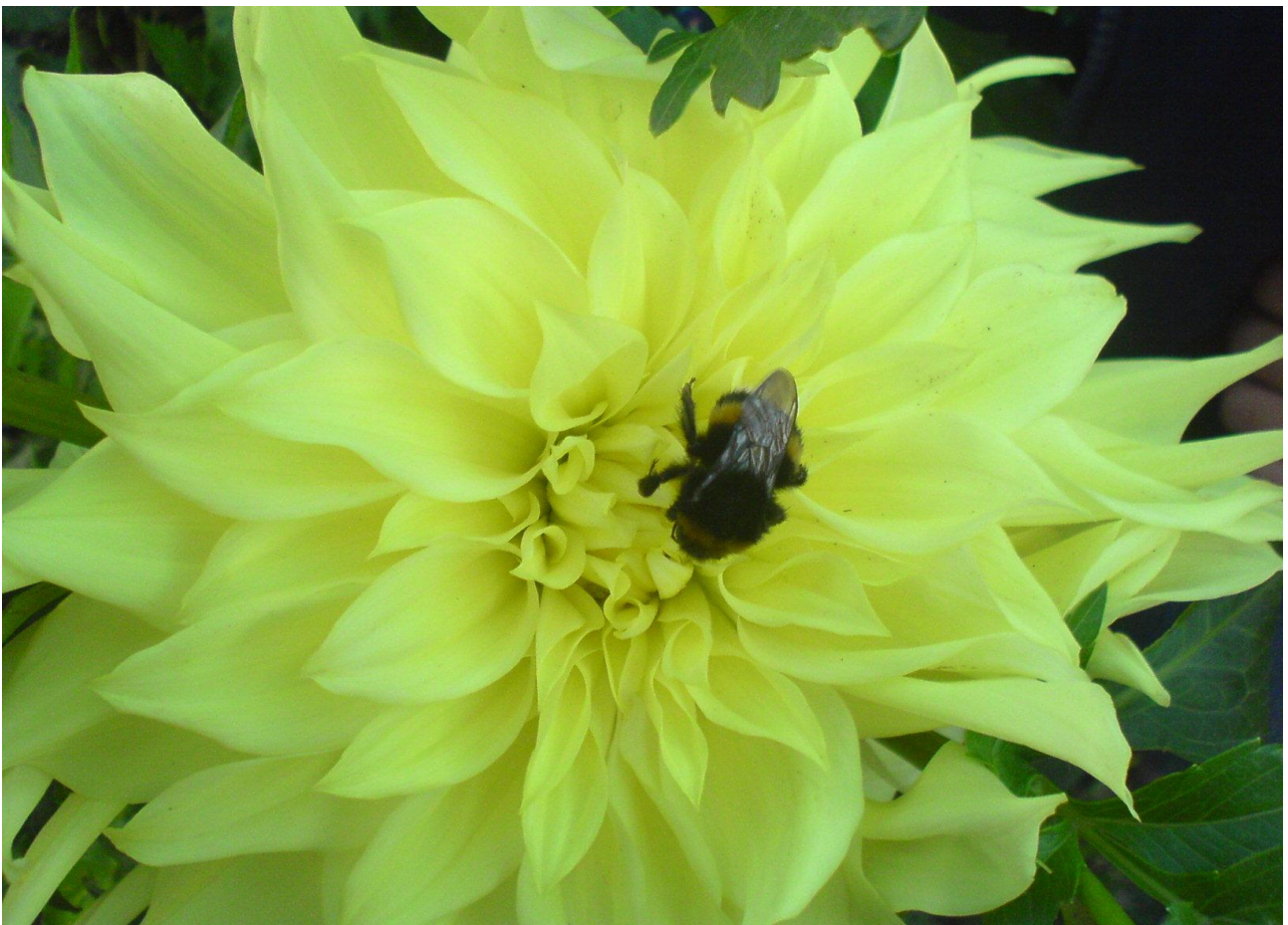

Автопортрет

Матеріали фотовиставки (вибірка)

Під променями сонця

Вони приваблюють всіх

Весняні квіти**У весняному лісі****Захоплююча краса водойми**

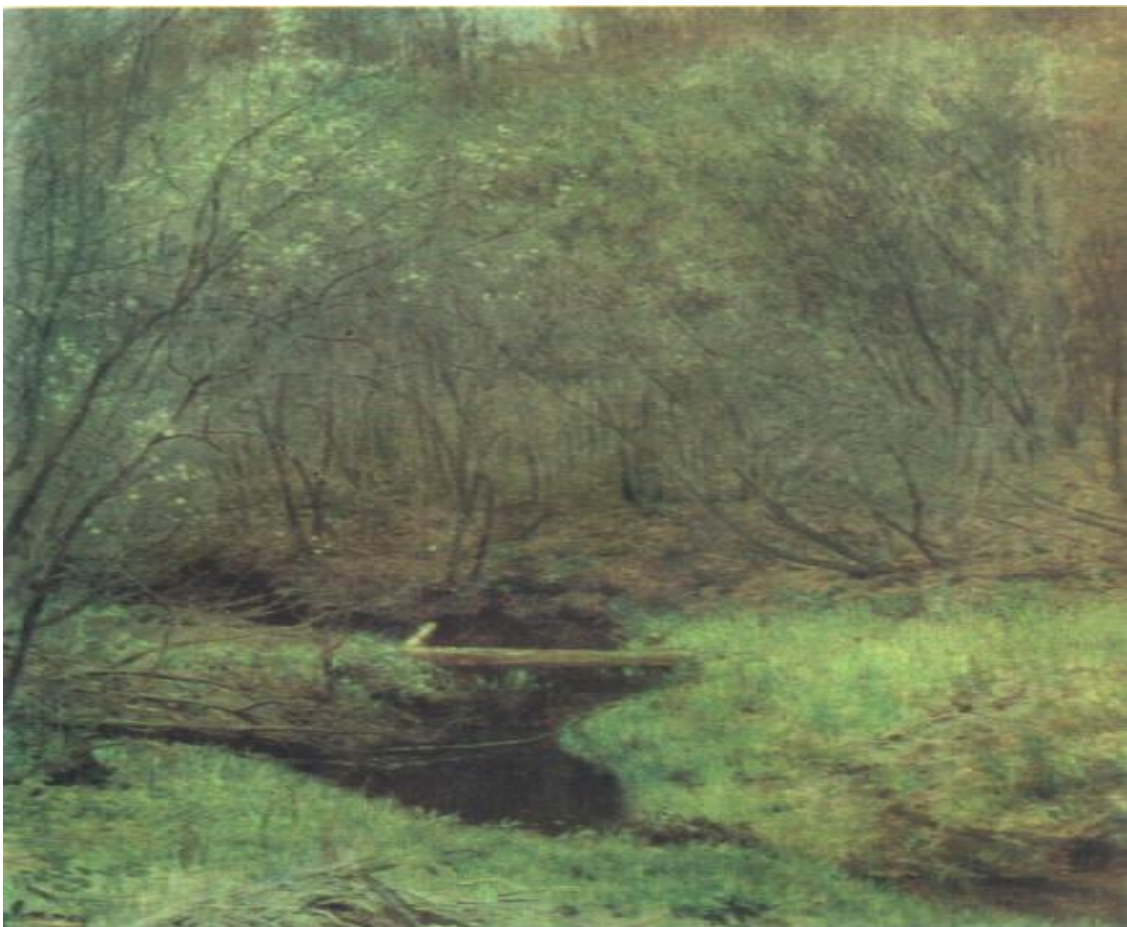
Такі незвичайні

➤ **Матеріали для організації виставки робіт І.І. Левітана (вибірка)**

Заросший пруд

Весной в лесу

Весна – большая вода

Март

6

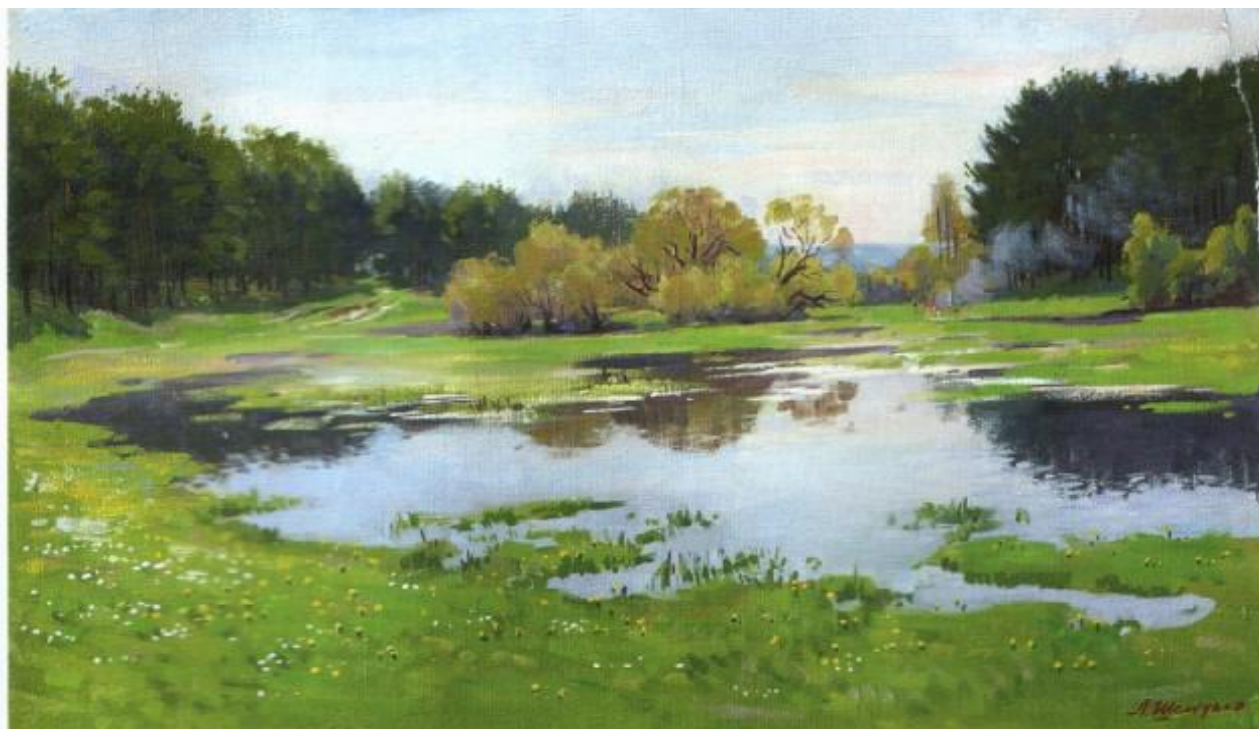
У омуга

Малюнки „Природа очима дітей” (вибірка дитячих малюнків)

Матеріали для представлення проекту (вибірка)

Травневий день. 2005

Весна. 2004

Полдень. 2005

Ранкова тиша. 2005

Натюрморт „Літо”.2005

Полюві квіти

Спостереження за природою
Вони з нами поряд (фотовиставка, вибірка)

Павук і ловча сітка

Кокон з майбутніми павучатами

Сама смачна квітка

Заблудився

Після дощу

Яка спека! Де знайти прохолоду?

Водойма подає сигнал „SOS”

Куди поділась вода?

Природа в небезпеці.

Це потрібно зупинити

Перевірка харчових продуктів на фальсифікацію

Вивчення маркування косметичних засобів

Робота екологічних груп

Веселі старти

За здоровий спосіб життя

На Альпійських гірках

Відпочинок

Сонце, повітря і вода – найкращі наші друзі

Рушники з бабусиної скрині

Рідна мати моя
 ти ночей не доспала
 І водила мене у поля край
 села, І в дорогу далеку
 ти мене на зорі проводжала,
 І рушник вишиваний на
 щастя, на долю дала

Кого не хвилював, не бентежив відомий, що облетів увесь світ, музичний твір, створений А. Малишком і П. Майбородою! (Пісня про рушник.). Небагатьом пісням судилося стати за життя їхніх авторів, улюбленими. Дуже важливою є тема, сюжет, котрі сколихнули, взяли за живе, торкнулися тих духовних поруків, що одвічно ошчедрувалися, жили в середовищі народу.

Історія рушника дуже цікава. Традиційно він слугував оберегом. Ще за поганських часів його чіпляли на дерева, пускали на воду, клали на каміння й молили богів відвести стихійне лихо, всяку порчу, просили благодаті: щоб родила земля, щоб біда й всяка напасть обминали родину.

Мистецтвом гаптування спочатку займалися лише жінки з дівчатами з княжих родин. Вишивали вони шовковими нитками, вкритими золотом чи сріблом. Про це відомо з історичних літописів. Дружина Рюріка Ростиславича Анна оздоблювала гаптуванням речі і для своєї сім'ї, й для Видубицького монастиря. Про Анну-Янку, сестру Володимира Мономаха, відомо, що вона організувала в Києві, в Андріївському монастирі школу, де молоді дівчата вчилися вишивати золотом і сріблом. Належали вони, як свідчать літописці, до вищих верств суспільства. Золоте шитво - нитки привозили з Візантії. Зрозуміло, що для простого люду воно було недоступне. Ось чому жінки з народу почали винаходити такі різні шви, урізноманітнювати їх, імітуючи переплетінням нитки золоте гаптування.

"Рушник" - від слова "руш, вирушай". - стверджують наші прабабусі. Спочатку це був відрізок полотна, який мати давала у далеку дорогу комусь із членів родини. Замотувала у нього хлібину, "щоб голоду та напасті якої не знав", казала: "На, руш, благословляю".

Проводжуючи в далеку дорогу, на війну, чи в армію, мати дарувала синові, донці, чоловікові рушник, щоб він зберіг їм життя, щоб швидше вони повернулися додому, щоб дорога була щасливою. Такі рушники називають подарунковими.

На заручинах, коли дівчина погоджувалася вийти заміж, вона перевязувала рушниками сватів. У день весілля вставали наречені на вишитий рушник. Такий рушник називали плечовим, обрядовим, весільним.

Рушник супроводжує людину протягом усього життя. Побутує звичай

рушником накривати діжу після випікання хліба, накривати хліб на столі. На Великдень рушником накривають кошик з паскою, а на Спаса накривають кошик з яблуками, несучи святити до церкви.

З давніх часів використовували рушник і в хліборобських обрядах. Весною, коли забруднювалися жита, люди родинами виходили в поле і тричі обходили лан, несучи на рушнику хліб - сіль. Так робили в перший день оранки, сівби і жнив. А по завершенні жнив господар зустрічав женців з хлібом - сіллю на вишитому рушнику, а ті надівали на господаря обжинковий вінок.

Певні функції виконував рушник під час будування хати ; ним застеляли підвалини, піднімали сволок, а потім ці рушники дарували майстрам.

З рушником, як і з хлібом, приходили до породіллі, вшановуючи появу немовляти в родині, рушник дарувався бабі - повитусі та кумам.

У весільному обряді рушник використовується до 20 разів. Дівчина дарувала рушники старостам, що привела хлопця в свати, перев'язуючи їх через плече. Батьки благословляють дітей до шлюбу іконами з рушниками. Під час шлюбу неабияке значення мав білий вишитий рушник, на якому стояли молоді під вінцем. Під рушник родичи клали срідні монети й пшеницю на щастя. Рушником зв'язували руки молодим, під час вінчання, бажаючи їм щасливого подружнього життя. Хрещені батьки приносили на весілля коровай, перев'язаний вишитим рушником. Весільні ікони (образи), які дружки держать при вінчанні, обов'язково покриті рушниками.

В останню путь людину проводжають теж з рушниками. І дотепер зберігся звичай у день поминок вішати рушник на хрест чи пам'ятник. Рушником перев'язують фігури (хрести), що стоять на роздоріжжі.

Хліб і рушник - одвічні людські символи. Хліб - сіль на вишитому рушнику були високою ознакою гостинності українського народу. Прийняти рушник, поцілувати хліб символізувало духовну єдність, злагоду, глибоку пошану тим, хто виявив її. Цей звичай пройшов віки, став доброю традицією і в наш час.

Майже в кожній пісні про рушник уславлюється, вшановується матінко, яка вишивала, вчила вишивати рушники. І як добре, коли змалку дитина вчиться розуміти силу, добро, щедрість, любов, вплетені маминими руками в кожний хрестик, кожну квіточку на землі і на полотні.

Нехай на наших рушниках завжди буде більше сонця, квітів, червоного кольору !

Хай щастить вам,
люди добрі,
Хай пісні летять за
обрій,
Щира дружба стане
на рушник !

**Роботу виконала
учениця 8 класу**

Бугар Аліна

Рассказ семейного фотоальбома

Семья-оченьважное,очень

Ответственное дело человека.

Семья приносит полноту жизни,
Семья приносит счастье

Л.С.Макаренко

Сколько увлекательных приключений переживают в сказках ,казалось бы, самые обыкновенные вещи: штопальная игла, старый башмак, рождественская елка,коробка спичек, льняная рубашка, уличный фонарь! Конечно гениальные сказочники придумывали все эти истории, и им приходилось наделять вещи способностями чувствовать и размышлять, как люди, и рассказывать о пережитом человеческим языком.

Но существует в действительности немой язык вещей, которым они могут рассказать нам множество захватывающих историй, не выдуманных, а происшедших на самом деле.

В нашем доме тоже есть такие вещи, которые могут рассказать правдивые истории. Это старые выгоревшие фотоальбомы, с не менее старыми выцветшими от времени фотографиями. В детстве я любил рассматривать эти фотографии, но никогда не задумывался, какую историю моей семьи они могут хранить.

И вот однажды холодным зимним вечером, когда в очередной раз припавшие пылью альбомы попали мне в руки , я решил расспросить своих родителей об истории этих фотографий. Мама посадила нас за большой стол,на который положила альбомы, какие-то документы и медали. И тут началось самое интересное - это была небольшая частица истории нашего рода. Из которой я узнал, что корни моих предков уходят на историческую родину таких великих украинских писателей: Н.В. Гоголя, Г.Тютюнника, Г.С.Сковороды, И.П.Котляревського, О.Вишни и Н.Хвылевого.

Моя прабабушка, Яковенко Ольга Ивановна, родилась в Полтавской области в 1917 году. Это был год, когда страна переживала революцию. Ее детство было очень тяжелое, ей пришлось пережить все тяжести того времени. Семья состояла из пяти человек: отец, мать, она и два младших брата, для которых фактически она была матерью, так как родители с раннего утра и до позднего вечера вынуждены были работать на колхозных полях, чтобы прокормить свою семью. Во время страшного голодомора 1932-1933 гг. большинство семей были вынуждены покинуть свои родные места в поисках лучшей жизни. Судьба их забросила на территорию Харьковской обл. в п. Сахновщина, где до сих пор проживает большая часть маминой родни. Но все же ей удалось закончить школу и поступить в техникум. Но только учебу пришлось прервать, умер отец, и все тяжести легли на хрупкие женские плечи.

Пошла работать в колхоз. Два младших брата заканчивали школу. А бабушка Уля думала как же дать образование своим сыновьям. Было очень тяжело, а жизнь продолжалась своим чередом и на ее пути встретился красивый молодой человек, с которым она связала свою жизнь. В 1938 году у них родился сын-это был мой дед. Муж работал директором школы, но и при этой должности уделял большое внимание своей семье.

В 1940 году среднего брата призвали на действительную службу в ряды Рабоче-крестьянской Красной Армии в должности курсанта. (Об этом свидетельствует удостоверение одесского артиллерийского училища и фотография.)Казалось, жизнь налаживалась, все было так замечательно, кто мог тогда в далеком 1941 году подумать о том, что их поколению придется пережить все страхи той жестокой войны.

Известие о начале войны с Германией прервало размеренную жизнь, все те прекрасные мечты и тишину, которая радовала человеческую душу. Горе всегда пробуждало у людей чувство солидарности, единства, люди в горе очень отзывчивы, поделаются последним, помогут друг другу.Так было во время войны. Все мужское население уходило на войну, а в селах остались одни женщины и дети. На защиту своей Родины поднялся весь народ, среди этих защитников были отец моего дяди и два родных дядька. Из книг, фильмов и рассказов ветеранов мы знаем, что погибли, другие остались инвалидами, сиротами.

Через два года после начала войны в семью пришло первое страшное известие.Бабушке Уле вручили первую похоронку на среднего сына.В ней говорилось: "Ваш сын Яковенко Иван Иванович 4 августа 1943 года в 10 часов утра погиб смертью храбрых при выполнении боевой задачи ".Это было на Ленинградском фронте.

Из писем, которые писали его товарищи и командование,было ясно,что старший лейтенант Яковенко И.И. был храбрым, мужественным человеком и отважно защищал свою Родину от немецко-фашистских захватчиков.

Но не успели высохнуть слёзы на женском уставшем от войны лице, как в дом ворвалась новая весть. В мае 1944 года пришло извещение,что отец моего деда пропал без вести, а это значило, что мой дедушка, которому было всего лишь 5 лет остался сиротой, а его мать стала вдовой. И мне бы хотелось прочесть такие строчки В.Дворянского:

Не дымятся дали,
 Быль черна от слез,
 Ни одной медали
 Дед мой не принес
 Только в этом самом
 Нет его вины,
 Потому что сам он
 Не пришел с войны

Младшему брату посчастливилось дожить до победы, но эхо войны давало о

себе знать.

Теперь семья состояла из трёх человек, моего деда, его матери и бабушки. Работать приходилось очень много, поскольку везде была разруха, а на руках был маленький сын, которого необходимо было поставить на ноги. За особые достижения в развитии сельского хозяйства она была участником Всесоюзной выставки в 1954 году (документ-удостоверение участника выставки и фотографии). Проработала на полях колхоза тридцать шесть лет. За свой долголетний и самоотверженный труд была награждена медалями: "За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945гг.", "Участнику трудового фронта", "Ветеран труда". Кроме этого она воспитала сама сына, который вырос достойным человеком. Ещё можно очень долго и много рассказывать о моей семье, ведь это только маленькая ветвь истории моей семьи, которая хранится в старом семейном альбоме.

Продвигаясь от догадки к догадке, от известного к неизвестному, устанавливая один, на первый взгляд незначительный факт, за другим, можно восстановить историю не только одной семьи, а целого государства.

Мои предки всю жизнь были связаны с землёй, работали на ней, выращивая хлеб! А в трудное время вместо орала брали мечи, чтобы защитить её от врага.

Не говори, что в жизни всё нелепо,
 Мол, как бы нам в колокола не бить-
 Земля пропахла порохом и хлебом,
 И ничего на ней не изменить.
 Я верю тем, кто в бой шагал открыто
 Поля любые в грозные года
 Тревожно пахли порохом и житом,
 Но запах жита был сильнее всегда.

Я очень горжусь своими родными, и в заключении мне хотелось сказать словами Леонида Шкавло:

Они просты собой, мы тоже
 герои с доброю душой,
 Хотя ничем не схожи
 с былинным Муромцем Ильёй!
 Но сила их всегда посмеет
 поспорить с крепостью брони...
 Да что броня! Она слабее,
 её то плавил они.

Работу выполнил

**ученик 7 класса
 Бабин Сергей**

Учитель! Перед именем твоим...

Учитель - это инженер человеческих душ. Он работает над самой ответственной задачей - формирует человека.

Еще с детства мне приходилось, наблюдая за своими родителями, которые вечерами забрасывали все домашние дела и садились что-то писать. Тогда я еще не мог понять, что это их профессия. Мне было очень интересно наблюдать как на белом листе появлялись непонятные закарлючки. Но вот пришло время и я сел за парту и сразу стало все понятно. Мои родители - учителя. Стоит понаблюдать за детским садом, когда играющие малыши предоставлены сами себе, как сразу различишь в их среде учителей, моралистов, преподавателей и тренеров... И мы видим, что у них есть стремление проявить себя на педагогической ниве. И наверное уже с этого времени в этом маленьком человечке зарождается учитель.

Антон Семенович Макаренко писал: "Воспитывает все: люди, вещи, явления, но прежде всего и дольше всего - люди. Из них на первом месте - родители и педагоги".

Труд учителя нелегок, но, подобно свету далекой звезды, который доходит до нас, даже когда сама звезда погасла, влияние учителя не иссякает еще долгие годы после того, как он расстался со своими учениками. Учитель формирует человека, учителя формируют поколения. Он должен уметь показать каждому ученику, где его лучшие качества, а где зло, провести между ними черту, оторвать друг от друга и совместно с ним прогнать зло. Это так просто и так трудно одновременно.

Так что же за человек - учитель? В чем секрет его собственной личности?

Закончив начальную школу, мы ступили на следующую ступень нашей жизни.

Теперь у нас появилось большое количество новых предметов и учителей, вместо одной учительницы-мамы. Нам пришлось привыкать к новым лицам, голосам и манерам вести урок. Но среди всех мне больше всего пришлась по душе учительница географии.

Она совершала с нами путешествия уголками карты земного шара и поэтические прогулки по ближним лесам. Это человек, которого можно слушать долгое время. В ее рассказах есть какая-то особенность, которая заставляет размышлять. Ее уроки похожи на путешествия в сказку.

Читая книгу о географических открытиях, впервые со всей остротой я ощутил, как важно все знать о земле, на которой родился. Человек, в сущности, живет не в одном измерении. Об этом можно долго говорить с Ульяной Ивановной. Она человек поразительной чуткости, и с ней можно делиться своими мыслями и размышлениями. С ней легко говорить о вещах самых важных: о смысле человеческой жизни, о будущем. Она умеет нам внушить бережное отношение к высоким словам.

Общаясь со своими одноклассниками и их родителями, я узнал, что работе

учителя она отдала около полувека своей жизни. И я решил узнать более подробно о ее судьбе.

Родилась Кравченко Ульяна Ивановна 10 августа 1931 года в с.Добролюдовка Первомайского района Харьковской области. В 1941 году окончила три класса начальной школы. И, как каждый ребенок, мечтала о счастливом детстве, о дальнейшей учебе в школе.

Но война перечеркнула все детские мечтания. И маленькой девочке, которая с 1941 года по 1943 находилась на территории, захваченной немцами, пришлось испытывать на себе все тяжести войны: голод, холод, тяжесть физического труда и национальное угнетение.

После освобождения территории от немецко-фашистских захватчиков училась в Суданской семилетней школе. Но жажда получения новых знаний привела в Краснопавловскую среднюю школу, которую окончила в 1950 году.

Окончив школу, решила посвятить свою жизнь воспитанию детей и Алексеевским РОНО была назначена сначала учителем начальных классов, а затем учителем географии Верхне-Орельской НСШ. Кажется, вот оно счастье, о котором мечтала.

Ульяна Ивановна была очень активной, молодой энергичной девушкой, которая могла повести за собой молодежь. Такая энергичность не могла быть незамеченной, и поэтому ее взяли на работу в райком комсомола. Работая с молодежью, молодая Уля все же мечтала вернуться работать в школу.

И вот наступил тот долгожданный миг, когда ее взор остановился на Задорожной восьмилетней школе. И уже в ноябре 1961 года приказом по району была назначена учителем географии этой школы. На протяжении пятнадцати лет, она вкладывала в своих воспитанников всю душу и знания, которыми сама владела. В 1976 году была назначена директором Задорожной, а затем Червоновской средней школы.

На посту директора проработала двадцать четыре года.

Ульяна Ивановна мечтала работать в большой, светлой, теплой, хорошо оборудованной школе. И вот наступило то время, когда самая заветная мечта все же сбывается. При поддержке родителей, директора совхоза и выше стоящих органов на территории села Красное Знамя была построена большая, светлая школа.

Директора новой благоустроенной школы переполняла радость за своих детей. Все ее время принадлежало делу. После шести уроков, едва перекусив, занималась с ребятами и решала различные школьные проблемы. Благодаря ее упорству, школа славилась на весь район своим хозяйством, которое состояло из 200-250 голов кроликов, дети содержали 3-4 бычка. На благо своей школы трудились учащиеся, учителя и директор школы. Деньги, которые зарабатывали, использовались на различные экскурсии. Учащиеся принимали активное участие в районных соревнованиях, занимали призовые места и всегда их поддерживала она - женщина, директор. Ульяна Ивановна отдала всю душу школе, которая выросла благодаря ее усилиями и ее воспитанников, большая часть из которых получили высшее образование и хорошие

профессии. И я думаю, что эти люди благодарны тем, кто их учил, воспитывал и зачастую даже забывали о своей семье и о своих детях. Наблюдая за этим человеком, можно заметить, как она переживает все те перемены, которые происходят в школе, поскольку школа - это ее дом, а дети - ее семья.

Она до сих пор осталась натурой яркой, живущей напряженной духовной жизнью, она всегда чем-то увлечена и умеет всех окружающих заражать своим сегодняшним интересом, посвящать в открытия. Поэтому на ее уроках очень интересно и каждый старается представить себя путешественником и сделать новое географическое открытие, изучить ту или другую страну самостоятельно.

Мы, кто у нее учиться и учился, - счастливые люди. Человек без корней - пушинка. А в нашей школе мы обрели крепкие корни любви к отечеству, к окружающим. В век скоростей и высоких технологий, это высокая необходимость - вырастить у человека такие корни.

Вот почему ученик, заканчивая шестой класс, должен знать, откуда взялись египетские пирамиды и почему восстал Спартак, а закончив седьмой класс иметь представление о форме нашей Земли и ее строении. Ну а когда должен он начать задумываться о своем будущем? Какие вехи намечает ему учитель?

Детская любознательность, желание отличиться, стыд за плохую отметку - эти побуждения с возрастом или ослабевают или подчиняются осознанному отношению к цели учения. Часто считается, что четырнадцатилетний подросток еще в мыслях не держал, кем ему быть, куда податься ему в будущем.

Девятый класс - первая развилка дорог. Первый рубеж выбора, и совет, который дает в это время учитель ученику, может быть продиктован одной мыслью - о его благе. Учитель является основой нашей жизни, ее путеводителем. Это и есть ответ на вопрос: что за человек - учитель?

Есть такие профессии, в которых преемственность играет роль особенную. К ним принадлежит искусство учителя. Потому, что дух школы, культура труда и отношений создается личностями яркими. А ученики обогащают наследство. И дух этот может сохраняться долго - пока его берегут.

И мы должны говорить спасибо своим наставникам за то, что они дают нам знания и учат жить.

И вот тут, пожалуй, я поставлю точку, ибо размышлениям о труднейшей из профессий не может быть конца.

Работу выполнил

**ученик 7 класса
Бабин Сергей**